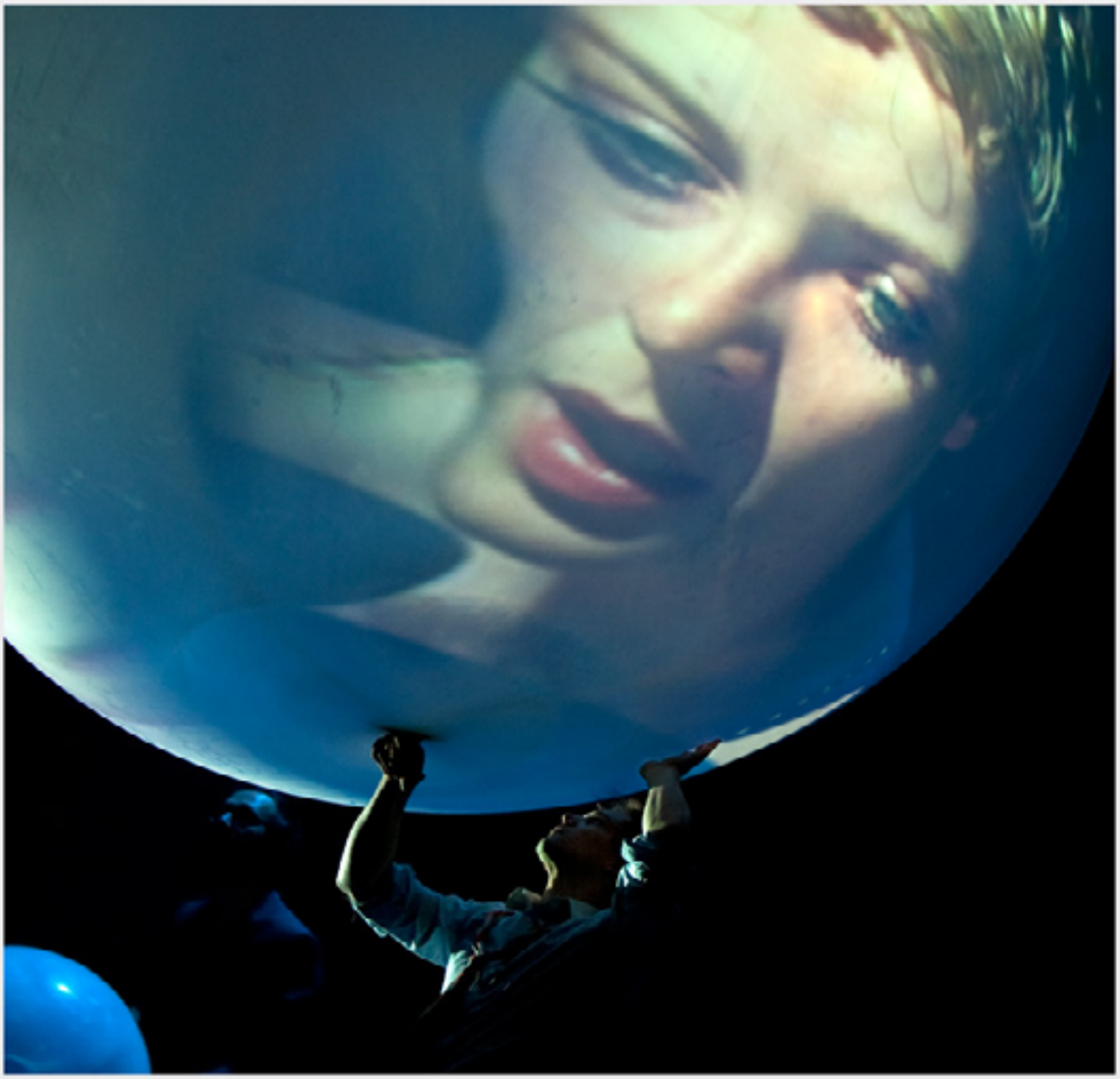
ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2013 61 ΤΕΥΧΟΣ

αΩ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ

Περιεχόμενα

Σημείωμα

Δραστηριότητες Υποτρόφων

- Επιτυχίες 2
- Απώλεια 4
- Μουσική 5
- Εικαστικά 6
- Θέατρο 7
- Διόρθωση 8

Ειδήσεις του Συνδέσμου

- Η Γενική Συνέλευση και το νέο ΔΣ του Συνδέσμου 9
- Εκδρομή στην Αίγινα 10
- Μια υπέροχη βραδιά στο Island 11
- 2 – 8 – 16 (ημέρες – παρουσιάσεις – ηθοποιοί) 12

Ειδήσεις του Ιδρύματος

- Το Πρόγραμμα της Στέγης για το 2013–2014 14
- Η πορεία υλοποίησης του «Rethink Athens» 19

Ειδήσεις του Θυγατρικού Ιδρύματος

- Αναζητώντας την αλήθεια στην τραγωδία: Μια συζήτηση με την Anne Bogart 20

Άρθρο

- Το «Πορτραίτο» στον 21ο Αιώνα: Με αφορμή τα video portraits του Robert Wilson 24

Βιβλιοπαρουσίαση

- Η Ελλάδα, η Κοινωνία των Εθνών και το ζήτημα του αφοπλισμού (1919–1934) 27
- Οι οίκοι αξιολόγησης και η οικονομική τους λειτουργία 29

Σημείωμα

Εξωστρέφεια, συσπείρωση, επικοινωνία

Ο πήχυς βρίσκεται ψηλά, δημιουργώντας ακόμη πιο φιλόδοξες προοπτικές για την πορεία του Συνδέσμου Υποτρόφων. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο αναδείχθηκε από τις αρχαιρεσίες της 25ης Σεπτεμβρίου 2013, φέρνει αέρα ανανέωσης, δημιουργικότητας, αλλά και αυξημένες προσδοκίες.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που συζητήθηκαν κατά την πρώτη συνεδρίαση του ΔΣ, το νέο Συμβούλιο θα βαδίσει στα χνάρια του προηγούμενου ΔΣ, με την πλούσια κληρονομιά των παλαιότερων Συμβουλίων, ενώ ταυτόχρονα θα επιδιώξει να αφήσει ένα διακριτό στίγμα στην ελληνική κοινωνία, που τόσο μαστίζεται από την κρίση.

Η εξωστρέφεια θα αποτελέσει κεντρικό άξονα του προσανατολισμού του Συνδέσμου, ο οποίος θα προσπαθήσει να εντείνει την επαφή του με το ευρύ κοινό. Επιπλέον, βασικός στόχος του νέου ΔΣ θα είναι η συσπείρωση των μελών του Συνδέσμου και η προσέλκυσή τους στις ποικίλες δραστηριότητες που θα διοργανωθούν, με ακόμη μεγαλύτερη ανάδειξη του ρόλου των εθελοντών.

Η ενίσχυση της επικοινωνίας του Συνδέσμου με τα μέλη του, μέσω των εργαλείων που ήδη έχει στη διάθεσή του (όπως η Επιτροπή Επικοινωνίας, το Facebook, τα ερωτηματολόγια, το περιοδικό ΑΩ) ή ακόμη και με την επιστράτευση νέων μέσων, θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων του.

Οι συνεργασίες μεταξύ υποτρόφων, όταν προκύπτουν μέσα από δράσεις τις οποίες διοργανώνει ο Σύνδεσμος, αποδεικνύουν πόσο θετικά πράγματα μπορούν να επιτευχθούν. Δύο πρόσφατα παραδείγματα έρχονται στον νου: η διευθύντρια προσωπικού Τίνα Αρχοντίκη και ο γεωλόγος Νικόλας Τσουκαλάς, δύο από τα νέα μέλη του ΔΣ, είχαν εργαστεί εθελοντικά στη χριστουγεννιάτικη γιορτή του Συνδέσμου στη Στοά του Βιβλίου το 2011, γνώρισαν άλλα μέλη του Συμβουλίου, είδαν έμπρακτα την αξιόλογη, συλλογική δουλειά του Συνδέσμου, θέλησαν να δραστηριοποιηθούν ακόμη περισσότερο και κατάφεραν να εκλεγούν στο νέο Συμβούλιο· η αρχαιολόγος Μαίρη Γκικάκη και η μουσικολόγος Εσθήρ Λέμη γνωρίστηκαν στην ημερήσια εκδρομή του Συνδέσμου στην Αίγινα τον περασμένο Ιούνιο. Η φιλία, που ξεκίνησε με αφορμή την περιήγηση στον Ναό της Αφαίας, οδήγησε σε μια δημιουργική συνεργασία για μια έρευνα με διεπιστημονικό ενδιαφέρον. Έτσι, οι δυο υπότροφοι παρουσιάζουν τον Φεβρουάριο του 2014, στο συνέδριο Ακουστικής Αρχαιολογίας στη Μάλτα, την εργασία τους με θέμα: Ο Φάρος της Αλεξάνδρειας ως Ηχότοπος.

Το νέο ΔΣ, σύμφωνα με τον πρόεδρο Θοδωρή Αναγνωστόπουλο, θα επιδιώξει τόσο την εξωστρέφεια προς την κοινωνία όσο και τη σύνδεση και τη συνοχή μεταξύ των υποτρόφων – μιας ανομοιογενούς ομάδας με δύο κοινούς παρονομαστές: αφενός, το ότι όλοι είναι ταλαντούχοι στον τομέα τους και, αφετέρου, το ότι έχουν τιμηθεί με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Προτεραιότητα του νέου Συμβουλίου θα είναι να έλθουν κοντά οι υπότροφοι, συμμετέχοντας σε ομάδες εργασίας και δουλεύοντας για έναν κοινό σκοπό.

Η επόμενη εκδήλωση έχει προγραμματιστεί για την Τρίτη 26 Νοεμβρίου στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών: πρόκειται για ημερίδα με θέμα «Η φωτογραφημένη πόλη: Προσεγγίσεις και προεκτάσεις», η οποία έχει σκοπό να ενισχύσει την προβληματική σχετικά με τη ζωή στην πρωτεύουσα. Συμμετέχουν οι υπότροφοι Πάνος Κοκκινιάς, Αγγελική Σβορώνου και Ελένη Μουζακίτη, καθώς και μια σειρά διακεκριμένων ομιλητών από τον ελληνικό και διεθνή ακαδημαϊκό χώρο (Stephen Mayes, Christian Gattinoni, Κωστής Αντωνιάδης, Αλίκη Τσίργιαλου, Αλίκη Σπυροπούλου, Αφροδίτη Νικολαΐδου, Άννα Πούπου, Ειρήνη Σηφάκη και Χαρίκλεια Χάρη).

Τέλος, για τις αρχές Δεκεμβρίου προγραμματίζεται ανοικτή συζήτηση για τον πρωταγωνιστικό ρόλο του σώματος και όλων των αισθήσεων στην ανθρώπινη συναναστροφή, με τον νέο φιλόσοφο Θεοφάνη Τάση και την καθηγήτρια Ψυχολογίας Μπετίνα Ντάβου. Η συζήτηση, την οποία θα συντονίσει ο ποιητής Τίτος Πατρίκιος, θα διοργανωθεί στο Κτήριο «Κωστής Παλαμάς» του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Λήδα Μπουζάλη

Επιτυχίες

Κωνσταντίνος Δεστούνης

Τέσσερα νέα βραβεία ήλθαν πρόσφατα να προστεθούν στην πληθώρα των διακρίσεων του 22χρονου πιανίστα Κωνσταντίνου Δεστούνη: το 1ο Βραβείο στον Διεθνή Διαγωνισμό Πιάνου Southern Highlands, ο οποίος διεξήχθη στην Αυστραλία κατά το διάστημα 1 έως 12 Οκτωβρίου 2013, όπου ερμήνευσε το 2ο Κοντσέρτο για Πιάνο και Ορχήστρα του Rachmaninoff, με τη Συμφωνική Ορχήστρα της Καμπέρα· το 1ο Βραβείο και «Honour Prize» στον Διεθνή Διαγωνισμό Bellan, που διεξήχθη στο Παρίσι από τις 13 Μαΐου έως τις 6 Ιουνίου 2013· το 1ο Βραβείο στον Διεθνή Διαγωνισμό Πιάνου «De Bach au Jazz», στην κατηγορία G για διαγωνιζομένους άνω των 20 ετών, ο οποίος πραγματοποιήθηκε επίσης στο Παρίσι κατά το διάστημα 7 έως 10 Μαΐου 2013· και το 1ο Βραβείο στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό του Φεστιβάλ Πιάνου Θεσσαλονίκης, στις 27–29 Απριλίου 2013.

Ως υπότροφοι του Ιδρύματος Ωνάση, ο Κωνσταντίνος Δεστούνης, η βιολονίστα Δανάη Μάτσκε και ο τσελίστας Μιχάλης Χόιπελ έχουν σχηματίσει τρίο, με το οποίο εμφανίστηκαν στο Φεστιβάλ Τεχνών Κορώνης στις 31 Ιουλίου, στο Διεθνές Καλοκαιρινό Φεστιβάλ Μουσικής «Mani – Sonnenlink» στον Πύργο Λεύκτρου της Μάνης στις 3 Αυγούστου, στο Νερατζί Τζαμί στο Ρέθυμνο στις 9 Αυγούστου, καθώς και στο Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων στις 10 Αυγούστου.

Ο Κωνσταντίνος Δεστούνης είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη) στην ειδίκευση πιάνου, με Άριστα (πρώτος με βαθμό 9,82) και με καθηγητή τον Ιγκόρ Πέτριν, καθώς και διπλωματούχος πιάνου της Schola Cantorum του Παρισιού (με την Ανώτατη Διάκριση) και του Ελληνικού Ωδείου (1ο Βραβείο και Χρυσό Μετάλλιο) με καθηγήτρια την Αγάθη Λεϊμονή. Επίσης, σπούδασε με τη Lilia Boyadjieva (Cycle de Perfectionnement – Schola Cantorum) και τον Aquiles Delle Vigne (Θερινή Ακαδημία του Mozarteum). Συνεχίζει τις σπουδές του για Master στο πιάνο, στο Πανεπιστήμιο Mozarteum του Ζάλτσμπουργκ, με καθηγητή τον Rolf Plagge.

Ο Κωνσταντίνος Δεστούνης έχει τιμηθεί με το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών παρουσία του πρώην πρωθυπουργού Λουκά Παπαδήμου, με το Χρυσό Μετάλλιο της Unesco, καθώς και με τιμητικές διακρίσεις από την Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Ως νικητής του Πανελλήνιου Διαγωνισμού της ΕΡΤ, εκπροσώπησε την Ελλάδα στον διαγωνισμό Νέων Μουσικών της Eurovision το 2010 στη Βιέννη. Κατέκτησε το 2ο Βραβείο στον Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό Πιάνου της Βρέμης το 2012 και βραβεύθηκε σε πολλούς ακόμη διαγωνισμούς: Yamaha Music Foundation of Europe, Seiler, Konzerteum, Music & Earth, Γ. Θυμής, Τέχνη, Μ. Χαιρογιώργου, Φίλωνα, Φεστιβάλ Πιάνου Θεσσαλονίκης, ΥΠΕΠΘ κ.λπ.

Ως σολίστ έχει συμπράξει με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Βρέμης, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων, τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης, τη Sinfonietta Αθηνών, την Ορχήστρα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και την Ορχήστρα του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης. Έχει πραγματοποιήσει ατομικά ρεσιτάλ και εμφανίσεις στην Ελλάδα, την Αυστρία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Αλβανία, το Βέλγιο, τη Βουλγαρία και τη Νότιο Αφρική, ενώ επίσης έχει ηχογραφήσει δίσκο για τη Ραδιοφωνία της Βρέμης.

Λένια Ζαφειροπούλου

Με το Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Συγγραφέα του περιοδικού Ο Αναγνώστης τιμήθηκε η υπότροφος μουσικός και ποιήτρια Λένια Ζαφειροπούλου για το βιβλίο της Paternoster Square. Μία διαδρομή σε 53 στάσεις, το οποίο κυκλοφόρησε το 2012 (εκδ. Πόλις). Η τελετή απονομής πραγματοποιήθηκε στις 12 Ιουνίου 2013 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, και τα βραβεία ήταν πίνακες που προσέφερε το Μουσείο Φρυσίρα.

Σύμφωνα με το σκεπτικό της επιτροπής κρίσεως του βραβείου, «στους πρωτοεμφανιζόμενους πρωταγωνίστησαν οι ποιητές. Πρωτότυποι, τολμηροί στη θεματογραφία και στις εικόνες τους, όπως και έτοιμοι για σημαντικές ανατροπές, έκαναν ξανά την ποίηση σημαντικό κομμάτι της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας». Όπως έγραψε ο δημοσιογράφος Ηλίας Καλέλλης στο The Books' Journal, «η Paternoster Square είναι ο μικρός δρόμος του Λονδίνου όπου κατοικούσε, τα χρόνια των μεταπτυχιακών σπουδών της, η νεαρή σοπράνο, μεταφράστρια, κριτικός και ποιήτρια (τακτική συνεργάτρια του Books' Journal) Λένια Ζαφειροπούλου. Οι ποιητικοί της τρόποι συνδυάζουν επιρροές από Rilke, από τους στίχους του γερμανικού Lied, στο οποίο ειδικεύεται, και από την παράδοση του ρομαντισμού, μαθητεία άψογα χωνεμένη στο κομψό ποιητικό ιδίωμα που χειρίζεται».

Η Λένια Ζαφειροπούλου σπούδασε Τραγούδι, Πιάνο και Lied στην Musikhochschule της Στουτγάρδης και Όπερα στο Opera Course του Guildhall School of Music and Drama και στο National Opera Studio του Λονδίνου. Έχει τιμηθεί με τις υποτροφίες του Ιδρύματος Ωνάση, «Μαρία Κάλλας», καθώς και της Royal Opera House Covent Garden. Το 2009, κέρδισε το βραβείο της Ένωσης Ελλήνων Κριτικών για νέους καλλιτέχνες. Εμφανίζεται με ορχήστρες και σχήματα μουσικής δωματίου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Άρθρα, ποιήματα και μεταφράσεις της έχουν δημοσιευθεί στα περιοδικά Αντί, Περιοδικό ΕΦ, Ποιητική, The Books' Journal και Athens Review of Books.

Επίσης, το καλοκαίρι του 2013, συνεργάστηκε με τη σκηνοθέτρια Λένα Κιτσοπούλου και με το σύνολο παλαιάς μουσικής Ex Silentio στη μουσική παράσταση Ludus Lucta Illusio – Ο Θεός κάνει παιχνίδι, η οποία ανέβηκε στην Πειραιώς 260, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών. Η υπότροφος, μέλος του μουσικού συνόλου Ex Silentio, είχε την ιδέα και ανέλαβε τη μετάφραση του έργου, το οποίο είχε ως αφετηρία τη νουβέλα «Μονομαχία» του Heinrich von Kleist και τον θρήνο «Tels rit au main» του Guillaume de Machaut.

Δείτε σχετικά: http://www.oanagnostis.gr/category/βραβεια2013/

Επιτυχίες

Μαρία Μαυρικάκη

Το Βραβείο Καλύτερης Διδακτορικής Διατριβής «Μαρία Νασιάκου» για το 2013 απέσπασε από την Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία η διδακτορική διατριβή της Μαρίας Μαυρικάκη, με θέμα Ανάπτυξη ενός μοντέλου για τη μελέτη της διπολικής διαταραχής και της δράσης των σταθεροποιητικών της διάθεσης στον επίμυ, η οποία εκπονήθηκε με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση και με επιβλέποντα τον αναπληρωτή καθηγητή Βιοψυχολογίας Γεώργιο Παναγή. Η τελετή βράβευσης πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Μάιο στην Αλεξανδρούπολη, στο πλαίσιο του 14ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας.

Η Μαρία Μαυρικάκη είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Scripps της Φλόριντα των Ηνωμένων Πολιτειών και, ειδικότερα, στο Τμήμα που ασχολείται με τον μεταβολισμό και τη γήρανση του οργανισμού. Είναι κάτοχος πτυχίου Ψυχολογίας από το Πανεπιστήμιο Κρήτης, μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στις Νευροεπιστήμες από την Ιατρική Σχολή και διδακτορικού στις Νευροεπιστήμες από το Τμήμα Ψυχολογίας του ίδιου Πανεπιστημίου.

Για περισσότερες πληροφορίες:

http://www.scripps.edu/florida/srf/committee.html

http://www.scripps.edu/butler/index.html

Βασίλης Χριστόπουλος

Ο αρχιμουσικός Βασίλης Χριστόπουλος τιμήθηκε από το γαλλικό κράτος με τον τίτλο του Ιππότη του Τάγματος των Τεχνών και των Γραμμάτων (Chevalier dans l' Ordre des Arts et des Lettres) για το έργο του και την προσφορά του στον τομέα των τεχνών και ιδιαίτερα της μουσικής, αλλά και για τη συνεισφορά του στη σύσφιγξη των ελληνογαλλικών σχέσεων στον χώρο του πολιτισμού. Η επίδοση των διασήμων έγινε, ως είθισται, σε επίσημη τελετή στη Γαλλική Πρεσβεία στην Αθήνα, στις 18 Σεπτεμβρίου.

Ο 38χρονος υπότροφος είναι ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών από το 2011 και κορυφαίος αρχιμουσικός της Φιλαρμονικής Ορχήστρας της Νοτιοδυτικής Γερμανίας από το 2005. Ο Βασίλης Χριστόπουλος γεννήθηκε στο Μόναχο, σπούδασε Όμποε και Ανώτερα Θεωρητικά στο Ωδείο Αθηνών και διετέλεσε ομποΐστας της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ (1993–95) πριν να σπουδάσει Διεύθυνση Ορχήστρας στη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου με υποτροφίες Ιδρύματος Ωνάση και «Αλεξάνδρα Τριάντη». Το 1999, τιμήθηκε από την Ένωση Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής, ενώ το 2000 κέρδισε τον Διαγωνισμό Bad Homburg και βραβεύθηκε στον Διεθνή Διαγωνισμό «Δημήτρης Μητρόπουλος». Έχει διευθύνει πολυάριθμες ορχήστρες (Φιλαρμόνια, φιλαρμονικές ορχήστρες της Ραδιοφωνίας του Αννόβερου, της Βρέμης και του Ντούισμπουργκ, Νέα Φιλαρμονική Ιαπωνίας, συμφωνικές ορχήστρες Αμβούργου, Ντύσελντορφ, Ραδιοφωνίας της Πράγας κ.ά.), ενώ έχει συνεργαστεί με όλες τις σημαντικές ελληνικές ορχήστρες. Στη δισκογραφία του συμπεριλαμβάνονται κοντσέρτα του Νίκου Σκαλκώτα με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης (BIS, 2008), ενώ ο δίσκος Mozart Arias με τη Γαλλίδα υψίφωνο Géraldine Casey και τη Φιλαρμονική της Νοτιοδυτικής Γερμανίας βραβεύθηκε από τη Διεθνή Ακαδημία Λυρικού Δίσκου στο Παρίσι ως η καλύτερη ηχογράφηση Mozart για το έτος 2009.

Απώλεια

Νικήτας Μπαζαίος

Η οικογένεια του Συνδέσμου Υποτρόφων θρηνεί την απώλεια του υποτρόφου Νικήτα Μπαζαίου. Ο πρόωρος θάνατός του προκάλεσε βαθιά συγκίνηση στο Πανεπιστήμιο Πατρών, όπου δίδασκε ως αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών.

Ο Νικήτας Μπαζαίος γεννήθηκε το 1957 στην Αθήνα. Ήταν κάτοχος διπλώματος Πολιτικού Μηχανικού από την Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών. Με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση μετεκπαιδεύθηκε στο Πανεπιστήμιο της Μινεσότα των Ηνωμένων Πολιτειών και στη συνέχεια εξειδικεύθηκε στη Δυναμική Ανάλυση Κατασκευών. Το 1992, του απονεμήθηκε διδακτορικό δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο Πατρών. Από το 1986 εργαζόταν ως μελετητής οικοδομικών έργων, ενώ είχε διατελέσει και επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Έργων Υποδομής του ΤΕΙ Πατρών. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους του.

Μουσική

Λουκία Λουλάκη

Σειρά εμφανίσεων στο εξωτερικό πραγματοποίησε τους τελευταίους μήνες η τσελίστρια Λουκία Λουλάκη, με βάση τη Βιέννη, πόλη στην οποία ολοκλήρωσε και τις μεταπτυχιακές σπουδές της, στο Privatuniversität. Στις αρχές Ιουλίου συμμετείχε σε συναυλία η οποία πραγματοποιήθηκε στη Φλωρεντία, στην Basilica di Musica di Fiesole στο πλαίσιο του κύκλου Estate Fiesolana, ενώ στη συνέχεια εμφανίστηκε στο Φεστιβάλ του Σπολέτο, με μια σόλο συναυλία στο Teatro Caio Melisso. Στη Βιέννη, συμμετείχε σε συναυλία του Universität für Musik und darstellende Kunst, ερμηνεύοντας τη Δεύτερη σονάτα σε φα μείζονα του Brahms, καθώς και σε δύο μεγάλες παραγωγές του Πανεπιστημίου της στη Musikverein. Η πρώτη ήταν αφιερωμένη στην Εβδομάδα Μουσικής Δωματίου και η δεύτερη στη σύγχρονη μουσική και ειδικότερα στον Αυστριακό συνθέτη Bernhard Lang. Επίσης, στις αρχές του έτους, βρέθηκε στη Γρανάδα της Ισπανίας, όπου και συμμετείχε σε συναυλία με την Ορχήστρα Ciudad de Granada, υπό τη διεύθυνση του Andrés Salado.

Τον Φεβρουάριο, η Λουκία Λουλάκη έδωσε ρεσιτάλ μουσικής δωματίου στο Haydnhaus της Βιέννης, στο πλαίσιο του κύκλου «Νέα Ταλέντα», με το Trio 92, που η ίδια δημιούργησε. Τον Απρίλιο, το Trio 92 συμμετείχε στον 7ο Διεθνή Διαγωνισμό Μουσικής Δωματίου Alpe Adria, όπου και απέσπασε το πρώτο βραβείο. Τον Σεπτέμβριο, το Trio 92 θα επιστρέψει στην Ιταλία για να ηχογραφήσει, ως μέρος του βραβείου, το πρώτο του cd.

Όσον αφορά τις εμφανίσεις της στην Ελλάδα, η υπότροφος έδωσε ρεσιτάλ μουσικής δωματίου στο Μέγαρο Γκύζη της Σαντορίνης τον Αύγουστο και στο Ωδείο Αθηνών τον Ιούνιο με την πιανίστα Στέλλα Κούκου, με την οποία συμμετείχε επίσης στο Φεστιβάλ της Πάρου, στις 23 Ιουλίου. Είναι μία από τους τρεις νεαρούς σολίστ (μαζί με τον Κωνσταντίνο Βαλιανάτο και την Αρετή Ζούλα) που συμμετείχαν σε ρεσιτάλ μουσικής δωματίου με τον Γιάννη Βακαρέλη, στο πλαίσιο του εορτασμού των 20 χρόνων του Μεγάρου Μουσικής.

Η Λουκία Λουλάκη ξεκίνησε βιολοντσέλο στα επτά της χρόνια, με την Όλγα Μπακμανίδη στο Ωδείο Kod ly. Από το 2003 και μετά, συνέχισε με τον Δημήτρη Γούζιο, ως υπότροφος του Ωδείου Αθηνών, και το 2008 αποφοίτησε από την τάξη του, με άριστα παμψηφεί, 1ο βραβείο και την ύψιστη τιμητική διάκριση του Ωδείου Αθηνών, το χρυσό μετάλλιο Α. και Ι. Συγγρού.

Οι σπουδές της στο Ωδείο συνοδεύονταν πάντα από βραβεία και χρηματικά έπαθλα, ενώ κατά τη διάρκεια των μαθητικών της χρόνων, απέσπασε πρώτα βραβεία σε σημαντικούς πανελλήνιους διαγωνισμούς (Φίλωνα, Χρυσή Μούσα κ.ά.). Συμμετείχε από πολύ νωρίς σε σεμινάρια και master classes (Γ. Χατζηνίκου, G. Zhislin, M. Kliegel, P. Nagy, W. E. Schmidt, N. Gutman) ενώ μελέτησε συστηματικά με τους C. Miroshnikof και M. Chen.

Από τον Μάρτιο του 2007 μέχρι τον Ιούνιο του 2011, ήταν τακτική μαθήτρια της Natalia Gutman (μουσικολογική διδασκαλία: Elizabeth Wilson) στην Ακαδημία Scuola di Musica di Fiesole, όπου, από τον Σεπτέμβριο του 2008 μέχρι τον Ιούνιο του 2010, σπούδασε με υποτροφία του Ιδρύματος Mundo en Armon a. Τον Ιούνιο του 2008, βραβεύθηκε με το Βραβείο Τζίνα Μπαχάουερ. Τον Απρίλιο του 2010, πήρε το βραβείο Premio Walter Boccaccini, για την εξαιρετική της επίδοση στην τάξη της Natalia Gutman, από τη Scuola di Musica di Fiesole.

Τον Ιούνιο του 2010, έγινε δεκτή για μεταπτυχιακές σπουδές στο βιολοντσέλο στο Vienna Konservatorium Privatuniversität, στην τάξη της Natalia Gutman, όπου και σπούδασε με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Στη διάρκεια των σπουδών της στη Βιέννη επελέγη επανειλημμένα από τη διεύθυνση του Πανεπιστημίου να παίξει ως σολίστ, στη Musikverein αλλά και στο Rathouse, πραγματοποίησε ηχογραφήσεις για τον αυστριακό ραδιοφωνικό σταθμό ORF (RadioKulturHaus Wien), ενώ τον Μάρτιο του 2012 βραβεύθηκε στη μουσική δωματίου με το βραβείο του Tzuzuki-Stiftung.

Τον Μάιο του 2008, ηχογράφησε το Κοντσέρτο για βιολοντσέλο του Ντβόρζακ (με την ορχήστρα της ΕΡΤ και μαέστρο τον Βύρωνα Συμεωνίδη), αλλά το ντεμπούτο της στο μεγάλο κοινό πραγματοποιήθηκε στα δεκαέξι της, με το 1ο Κοντσέρτο του Σοστακόβιτς, για το οποίο συνέπραξε ως νέα σολίστ με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών. Έπαιξε επίσης ως σολίστ με την Ορχήστρα της Λυρικής Σκηνής, την Ορχήστρα των Χρωμάτων, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης και την Ορχήστρα Ciudad de Granada.

Παρουσίασε σε πρώτη εκτέλεση την Ottilie του Φίλιππου Τσαλαχούρη, μαζί με τον συνθέτη. Στα μελλοντικά της σχέδια περιλαμβάνονται συναυλίες με το Τρίο 92, στο φεστιβάλ Kvarner της Κροατίας, στη Musikverein της Βιέννης, ενώ θα είναι το σόλο βιολοντσέλο της ακαδημαϊκής Ορχήστρας Purpur, για τις παραγωγές της τον Σεπτέμβριο του 2013.

Εικαστικά

Λουκία Αλαβάνου, Κωστής Βελώνης, Κωστής (Τριανταφύλλου)
Τρεις υπότροφοι συμμετείχαν στη σημαντική ομαδική έκθεση με θέμα «HELL AS PAVILION», η οποία διοργανώθηκε πριν από μερικούς μήνες στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Palais de Tokyo στο Παρίσι, υπό την επιμέλεια της Νάντιας Αργυροπούλου και με τη συνεργασία του αρχιτέκτονα Γιώργου Τζιρτζιλάκη.

Σκοπός της έκθεσης ήταν να διερευνήσει τι σημαίνει το να είναι κανείς «σύγχρονος» μέσα σε ένα πολιτισμικό πλαίσιο το οποίο βρίσκεται σε κρίση. Δημιουργώντας μιαν «ανεξέλεγκτη, τρομακτική τοιχογραφία», η επιμελήτρια συγκέντρωσε τα έργα Ελλήνων καλλιτεχνών από διαφορετικές γενιές, προσκαλώντας το κοινό να «διαβάσει την ιστορία με απρόβλεπτο τρόπο» και να φανταστεί την ύπαρξη ενός νέου είδους εφήμερων δικτύων.

Σύμφωνα με την Νάντια Αργυροπούλου, το
«Hell As Pavilion» αποτέλεσε ένα είδος «εργαλειοθήκης» για την κατανόηση των διαφόρων παράλογων φαινομένων της σύγχρονης Ελλάδας, καθώς η χώρα προσπαθεί να υπάρξει στο σήμερα. Έδωσε επίσης την ευκαιρία στο κοινό να προβληματιστεί σχετικά με τη βιωσιμότητα των παντός είδους αποκλίσεων από το «κανονικό» μέσα στο χάος και στο πλαίσιο μιας κατάστασης όπου τα έθνη, τα κράτη και διάφορα άλλα μορφώματα αντιμετωπίζουν με καχυποψία και δαιμονοποιούν το ένα το άλλο, με πρόσχημα την οικονομική κακοδιαχείριση και την «έλλειψη προόδου».

Φιλοξενήθηκαν έργα 42 εικαστικών καλλιτεχνών και προβλήθηκαν ταινίες και έργα σε φιλμ 14 κινηματογραφιστών. Η Λουκία Αλαβάνου συμμετείχε με το έργο της Kiss Forever (2010), ο Κωστής Βελώνης παρουσίασε τις κατασκευές King of the Hills (Et in Arcadia Ego, 2012), The fall of a cock at the Erechtheum (2012) και A sea of troubles (2012), ενώ ο Κωστής (Τριανταφύλλου) συμμετείχε με το φιλμ Réalisation du film Saga of a city par Costis, Paris, 1974, με το έργο Ο Τρελάνθρωπος Κρακ αναρωτιέται: Ορίζοντας είναι αυτός ή απόσπασμα από μία άγρια λύπη; Αθήνα, 1972, καθώς και με άλλα σχέδια και ντοκουμέντα.

Περισσότερες πληροφορίες στον ιστότοπο του Palais de Tokyo.

Λουκία Αλαβάνου, Kiss Forever, 2010

Κωστής Βελώνης, King of the Hills (Et in Arcadia Ego), 2012

Κωστής (Τριανταφύλλου), Ο Τρελάνθρωπος Κρακ αναρωτιέται: Ορίζοντας είναι αυτός ή απόσπασμα από μία άγρια λύπη; 1972

Θέατρο

Εμμανουέλα Καποκάκη

Το εικαστικό θέατρο κούκλας Πράσσειν Άλογα αντιπροσώπευσε την Ελλάδα στο Διεθνές Φεστιβάλ Κούκλας World Puppet Carnival στην Τζακάρτα της Ινδονησίας (1–8 Σεπτεμβρίου 2013), ένα διαγωνιστικό φεστιβάλ με 70 παραστάσεις από 46 χώρες.

Η παράσταση Ο Ζαχαροζυμωμένος της υποτρόφου Εμμανουέλας Καποκάκη τιμήθηκε με το βραβείο πρωτότυπης σόλο παράστασης. Φωτογραφία της παράστασης δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα The Jakarta Post. Η ελληνική σημαία κυμάτιζε ανάμεσα σε άλλες 45 σημαίες. Η παράσταση άρεσε όχι μόνο στους ανθρώπους του καλλιτεχνικού χώρου, αλλά και στο απλό κοινό της Τζακάρτα, σε ανθρώπους στην άλλη μεριά της γης!

Ο Ζαχαροζυμωμένος είχε κάνει πρεμιέρα στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών τον Φεβρουάριο του 2010. Το εικαστικό θέατρο κούκλας Πράσσειν Άλογα παρουσιάζει παραστάσεις με ηθοποιό και κούκλες για παιδιά και ενήλικες σε θέατρα και σε σχολεία. Φέτος, το Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού έχει προγραμματίσει ένα αφιέρωμα στην ομάδα με αφορμή τη συμπλήρωση 15 χρόνων δημιουργικής παρουσίας της στον καλλιτεχνικό χώρο, με έκθεση κούκλας από παραστάσεις της ομάδας, εργαστήρια και παρουσίαση τεσσάρων διαφορετικών παραγωγών της.

Περισσότερες πληροφορίες στους ιστότοπους:

www.prasinaloga.gr

Facebook

Διόρθωση

Ελένη Εδιπίδη

Στο τεύχος 58 του ΑΩ (Ιανουάριος 2013) αναφέρθηκε εκ παραδρομής ότι η Ελένη Εδιπίδη, Co-Artistic Director της χοροθεατρικής ομάδας Levantes Dance Theatre, είναι υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση. Διορθώνουμε τη σχετική αναφορά σημειώνοντας ότι η κ. Εδιπίδη ουδέποτε έχει διατελέσει υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση. Κατά συνέπεια, η σχετική είδηση έχει ήδη αφαιρεθεί από την ενότητα «Δραστηριότητες Υποτρόφων» του εν λόγω τεύχους, διότι, ως γνωστόν, το ΑΩ παρουσιάζει αποκλειστικά και μόνο τις δραστηριότητες διατελεσάντων υποτρόφων. Επιπλέον, η παράσταση Canapé Art δεν αποτελεί την τελευταία παραγωγή της ομάδας Levantes Dance Theatre, όπως εσφαλμένα αναφέρθηκε, αλλά πρόκειται για μία από τις πρώτες της παραγωγές (2006), την οποία και ξαναπαρουσιάζει κατά καιρούς. Ακόμη, προσθέτουμε ότι οι φωτογραφίες που συνόδευσαν το άρθρο είναι της φωτογράφου Amy Lord. Περισσότερες πληροφορίες στην επίσημη ιστοσελίδα της ομάδας Levantes Dance Theatre.

Η Γενική Συνέλευση και το νέο ΔΣ του Συνδέσμου

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Υποτρόφων, με αισθητά ανανεωμένη σύνθεση, ανέδειξαν οι εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στις 25 Σεπτεμβρίου 2013 στη Μικρή Σκηνή της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, στο πλαίσιο της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μελών του Συνδέσμου. Στις 2 Οκτωβρίου 2013 έγινε η πρώτη συνεδρίαση του νέου 15μελούς σώματος, το οποίο συγκροτήθηκε ως εξής:

Πρόεδρος αναδείχθηκε ο Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, βιολόγος, ο οποίος ασχολείται επαγγελματικά με την επικοινωνία της επιστήμης και την κοινωνική επιχειρηματικότητα· Αντιπρόεδρος Α΄, η Ηώ Πάσχου, φωτογράφος και επιστημονική συνεργάτιδα στο ΤΕΙ Αθηνών· Αντιπρόεδρος Β΄, η Τιτίκα Καραβία, θεωρητικός της λογοτεχνίας, διδάσκουσα στον μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου· Γενική Γραμματέας, η Δέσποινα Σχοινά, δικηγόρος και νομική σύμβουλος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»· Ειδική Γραμματέας, η Μυρτώ Κιούρτη, αρχιτέκτων, 1ο Βραβείο Ουτοπικής Πρότασης στον διαγωνισμό «Rethink Athens»· Ταμίας, ο Γιώργος Μαυρωτάς, επίκουρος καθηγητής στη Σχολή Χημικών Μηχανικών του ΕΜΠ, πρώην υδατοσφαιριστής και αρχηγός της εθνικής ομάδας υδατοσφαίρισης· Αναπληρωτής Ταμίας, ο Νικόλας Τσουκαλάς, γεωλόγος και ερευνητής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Μέλη του ΔΣ είναι οι εξής: η Τίνα Αρχοντίκη, διευθύντρια προσωπικού σε ναυτιλιακή εταιρεία· ο Βασίλης Γκίκας, επίκουρος καθηγητής στη Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών του ΕΜΠ· ο Νικόλαος Δέγλερης, διευθυντής ΨυχοΓηριατρικής Υπηρεσίας Πειραιά, ΕΚΨΥΕ και Κοινωνικού Ιατρείου Alzheimer· η Κέλλυ Διαπούλη, θεατρολόγος και υπεύθυνη πολιτιστικής διαχείρισης· η Αγγελική Καθαρίου, λυρική τραγουδίστρια· η Μαριλίτα Μόσχου, οφθαλμίατρος, επίκουρη καθηγήτρια Οφθαλμολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών· η Αγγελική Μπόλλα, πιανίστα concertiste· η Παυλίνα Σπανδώνη, κοινωνική ανθρωπολόγος, σύμβουλος κοινωνικής πολιτικής και σχεδιασμού.

Στις εκλογές του Σεπτεμβρίου 2013 εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η διαδικασία της επιστολικής ψήφου, η οποία έδωσε τη δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο μέλος του Συνδέσμου να συμμετάσχει στην ανάδειξη του ΔΣ ακόμη και αν δεν μπορούσε να παρευρεθεί στη Γενική Συνέλευση. Το μέτρο αποδείχθηκε πολύ χρήσιμο, αφού 160 υπότροφοι έστειλαν ταχυδρομικώς την ψήφο τους και άλλοι 73 παρέστησαν και ψήφισαν στη Γενική Συνέλευση.

Εκ μέρους του Ιδρύματος παρευρέθη ο πρόεδρος Αντώνης Παπαδημητρίου. Πρόεδρος της Συνέλευσης ήταν ο Παναγιώτης Αλεξάκης και μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής η Ελένη Ταραρά, ο Θανάσης Χουλιάρας και η Χαρά Σύρου.

Ο απερχόμενος πρόεδρος του Συνδέσμου, Τάσος Μπουλμέτης, παρουσίασε την έκθεση πεπραγμένων του προηγούμενου ΔΣ. «Αναλάβαμε», είπε, «σε μια κρίσιμη περίοδο για τον τόπο, και ο Σύνδεσμος θέλησε να συνδέσει το έργο του με τις κοινωνικές συνθήκες, καθώς και να προχωρήσει σε συνέργεια με άλλους φορείς, όπως η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, το «Rethink Athens», η Ελληνική Ακαδημία Κινηματογράφου, το TEDMED, το Διάζωμα και η Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών, φορείς με τους οποίους πράγματι διοργάνωσε σημαντικές εκδηλώσεις κατά το προηγούμενο διάστημα». Ο Τάσος Μπουλμέτης αναφέρθηκε επίσης στο Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ που πραγματοποιήθηκε με επιτυχία τον Μάιο 2013, καθώς και στις εκδηλώσεις για τα μέλη του Συνδέσμου, όπως ήταν η κοπή της πίτας στον εναλλακτικό χώρο του «Βυρσοδεψείου», το υπέροχο καλοκαιρινό πάρτι στο Island της Βάρκιζας, η εκδρομή στην Αίγινα, που εγκαινίασε τον νέο θεσμό των μονοήμερων εκδρομών, και οι πάντοτε επιτυχημένες ξεναγήσεις – στο Θέατρο του Διονύσου, στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και στην έκθεση του Bob Wilson. Υπενθύμισε επίσης την καθιέρωση της Κάρτας Μέλους του Συνδέσμου Υποτρόφων και του προγράμματος ενίσχυσης των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών. Έμφαση δόθηκε, τέλος, στην ενεργοποίηση του εθελοντισμού των μελών, καθώς και στην επικοινωνιακή στρατηγική του Συνδέσμου.

Το απερχόμενο ΔΣ δεν θέλησε, όπως είπε ο Τάσος Μπουλμέτης, να δεσμεύσει το επόμενο ΔΣ με μελλοντικές δράσεις, παρά μόνο κατά το αμέσως επόμενο διάστημα, έως ότου συγκροτηθεί σε σώμα και αναλάβει τις δραστηριότητές του. Στο πλαίσιο αυτό, διοργανώθηκε η διημερίδα «Riding the Greek Wave» –συναντήσεις και συζητήσεις για τη διεθνή συμπαραγωγή και τη διανομή των ελληνικών ταινιών– στις 28-29 Σεπτεμβρίου 2013 και δρομολογήθηκε η διοργάνωση εκδήλωσης στις 26 Νοεμβρίου με θέμα «Η φωτογραφημένη πόλη: Προσεγγίσεις και προεκτάσεις», καθώς και ανοικτής συζήτησης με θέμα τον πρωταγωνιστικό ρόλο του σώματος και όλων των αισθήσεων στην ανθρώπινη συναναστροφή. Επίσης, μετατέθηκε για τον Νοέμβριο η μουσική εκδήλωση που είχε προγραμματιστεί για τον Σεπτέμβριο στο πλαίσιο του «Rethink Athens». Ο Τάσος Μπουλμέτης ευχαρίστησε, τέλος, τα στελέχη του Ιδρύματος και τα μέλη του ΔΣ για την άριστη συνεργασία στη διάρκεια της θητείας του, τους εθελοντές-μέλη του Συνδέσμου για την πρόθυμη συμμετοχή τους, καθώς και τον πρόεδρο του Ιδρύματος Ωνάση Αντώνη Παπαδημητρίου για την ένθερμη υποστήριξή του. Στη συνέχεια προβλήθηκε ολιγόλεπτο βίντεο με στιγμιότυπα από τις δράσεις του Συνδέσμου.

Ο Αντώνης Παπαδημητρίου παρατήρησε ότι ο απολογισμός του απερχόμενου ΔΣ είναι δυσανάλογα σύντομος σε σχέση με το πλήθος των εκδηλώσεων που πραγματοποίησε ο Σύνδεσμος και οι οποίες αποτέλεσαν έργο συλλογικής προσπάθειας. Το απερχόμενο ΔΣ, είπε, πέτυχε πράγματι αυτό που προ 30ετίας θα φαινόταν εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι ακατόρθωτο. Η πορεία του Συνδέσμου είναι κάθε χρόνο και καλύτερη.

Η ευρεία συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία φανερώνει το αυξημένο ενδιαφέρον των μελών, ενώ σε όλες τις δραστηριότητες του Συνδέσμου παρευρέθη πλήθος κόσμου, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό. Το απερχόμενο ΔΣ, σημείωσε ο Αντώνης Παπαδημητρίου, θέτει πολύ ψηλά τον πήχυ για το νέο ΔΣ, το οποίο σίγουρα θα δώσει τον καλύτερό του εαυτό. Κατέληξε λέγοντας ότι το Ίδρυμα θα είναι πάντοτε πρόθυμο να υποστηρίξει τις καλές πρωτοβουλίες του Συνδέσμου.

Ακολούθησαν η παρουσίαση του Οικονομικού Απολογισμού από τον ταμία Ανδρέα Λαγγούση και της έκθεσης της Ελεγκτικής Επιτροπής από τον Δημήτρη Παπαχρήστου, καθώς και ο απολογισμός του περιοδικού ΑΩ.

Στο δεύτερο μέρος της Γενικής Συνέλευσης έγινε η προσωπική παρουσίαση των παριστάμενων υποψηφίων. Το βιογραφικό κάθε υποψηφίου, μαζί με μια σύντομη τοποθέτησή του για την πορεία του Συνδέσμου, είχαν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου, ενώ είχαν επίσης τοποθετηθεί σε πινακίδα έξω από την αίθουσα της Μικρής Σκηνής της Στέγης.

Τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας, φυσικής και επιστολικής, ανέδειξαν το νέο 15μελές ΔΣ του Συνδέσμου. Επίσης, αναδείχθηκαν τα αναπληρωματικά μέλη: Θανάσης Ρουτιανίδης, Παύλος Σαράφης, Κωνσταντίνος Μίχος και Θεόδωρος Γιατράς – καθώς και τα μέλη της Ελεγκτικής Επιτροπής: Ηλίας Κούτσικος, Επαμεινώνδας-Ιωάννης Μπικάκης και Μαίρη Γκικάκη.

Εκδρομή στην Αίγινα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΥΡΩΤΑΣ

Το Σάββατο 29 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε η πρώτη εκδρομή που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος Υποτρόφων. Από τις διάφορες ιδέες που είχαν ακουστεί τις προηγούμενες ημέρες στο Διοικητικό Συμβούλιο, τελικά επιλέχθηκε ως προορισμός η Αίγινα. Στις 8.30 λοιπόν το πρωί, περίπου 140 υπότροφοι και συνοδοί ανεβήκαμε στο πλοίο και... σαλπάραμε κατά τις εννιά. Στο δίωρο περίπου ταξίδι σχηματίστηκαν δειλά-δειλά τα πρώτα πηγαδάκια υποτρόφων.

Στο λιμάνι της Αίγινας μας περίμεναν τρία πούλμαν, τα οποία μας μετέφεραν στον Ναό της Αφαίας για ξενάγηση. Θαυμάσαμε ένα από τα γνωστότερα αρχαία αξιοθέατα, ακούγοντας χρήσιμες πληροφορίες από τους ξεναγούς, με μουσική υπόκρουση ένα φοβερό ρεσιτάλ τζιτζικιών! Στη συνέχεια, επιβιβαστήκαμε πάλι στα πούλμαν και πήγαμε για μπάνιο στη φιλόξενη παραλία του Μαραθώνα: ωραία θάλασσα που, προσωπικά, για κάποιο λόγο, μου δίνει πάντα την ευκαιρία να θυμάμαι τα ανέμελα παιδικά χρόνια. Κολύμπι, παιχνίδι στο νερό με την μπάλα (δεν τολμώ να το πω βόλεϊ αυτό που παίζαμε!) και ηλιοθεραπεία ήταν οι βασικές μας δραστηριότητες. Μετά το μπάνιο τσιμπήσαμε κάτι στα γειτονικά ταβερνάκια και, το απογευματάκι, μπήκαμε στα πούλμαν για το λιμάνι. Αφού φορτώσαμε όλων των ειδών τα φιστίκια που υπήρχαν στα μαγαζιά, επιβιβαστήκαμε στο πλοίο για την επιστροφή, κατά τις 19.30, στο λιμάνι του Πειραιά.

Η εκδρομή στην Αίγινα ήταν μια πολύ ευχάριστη εμπειρία, την οποία απόλαυσαν όλοι οι συμμετέχοντες. Επέτρεψε στα μέλη του Συνδέσμου να έρθουν πιο κοντά. Τα πηγαδάκια που δημιουργήθηκαν στο πλοίο και στα πούλμαν αλλά και στο μπάνιο και στο τραπέζι ήταν αρκετά – οπότε η δυνατότητα γνωριμίας και ανταλλαγής απόψεων δεν έμεινε ανεκμετάλλευτη. Ποτέ άλλωστε δεν είχε δοθεί η ευκαιρία μιας τόσο παρατεταμένης επαφής στα μέλη του Συνδέσμου, ούτε στα πάρτι, ούτε στις ξεναγήσεις, ούτε στις άλλες εκδηλώσεις. Όλοι συμφώνησαμε ότι ο θεσμός των εκδρομών, μετά την τόσο επιτυχημένη πρώτη εξόρμηση, πρέπει να καθιερωθεί. Και του χρόνου λοιπόν!

Ευχαριστούμε πολύ όσους συμμετείχαν, αλλά ακόμη περισσότερο όσους συνέβαλαν στην όλη διοργάνωση, και ιδιαίτερα τον Χρήστο Γόδα και τη Χαρά Σύρου.

Μια υπέροχη βραδιά στο Island

Γιορτάσαμε την έλευση του καλοκαιριού· γιορτάσαμε την ολοκλήρωση της φετινής σεζόν, των εξαιρετικά επιτυχημένων εκδηλώσεων του Συνδέσμου· γιορτάσαμε το τέλος μίας ακόμη ακαδημαϊκής χρονιάς. Όλα αυτά, την Παρασκευή 12 Ιουλίου 2013, στον ειδυλλιακό χώρο του Island της Βάρκιζας, στα λιμανάκια του Σαρωνικού, σε ένα τοπίο απαράμιλλης ομορφιάς. Το καθιερωμένο καλοκαιρινό Πάρτι του Συνδέσμου επιβεβαίωσε πόσο αποζητούμε όλοι τέτοιες ευκαιρίες για ανεπίσημες συναντήσεις.

Με χαλαρή διάθεση και με ένα ποτό στο χέρι, συναντήσαμε παλιούς φίλους, υποδεχθήκαμε νέους συνυποτρόφους, ανταλλάξαμε τα νέα μας, μοιραστήκαμε τα σχέδιά μας για τις διακοπές, εκμυστηρευθήκαμε τους προβληματισμούς μας. Η όμορφη μουσική ξεσήκωσε το κέφι και η ειδυλλιακή βραδιά μάς βρήκε να χορεύουμε κάτω από τα αστέρια!

Ο χώρος ιδανικός, η βραδιά μαγική. Οικοδεσπότες της εκδήλωσης, τα μέλη του ΔΣ του Συνδέσμου. Συνεχίζοντας την επιτυχία των περασμένων ετών, αρχικά στο Gazarte στον Κεραμεικό και ύστερα στη Χύτρα της Στέγης, το φετινό καλοκαιρινό πάρτι στο Island πέτυχε απόλυτα τον στόχο του: τη δικτύωση με ανθρώπους με τους οποίους μοιραζόμαστε το ίδιο εφαλτήριο – την υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Απέδειξε, ακόμη, ότι ο Σύνδεσμος επιτελεί επάξια τον συνεκτικό του ρόλο. Προσβλέπουμε όλοι με ενδιαφέρον στις νέες πρωτοβουλίες του!

2 – 8 – 16 (ημέρες – παρουσιάσεις – ηθοποιοί)

Για δεύτερη συνεχή χρονιά, οι τελειόφοιτοι της Δραματικής Σχολής του Ωδείου Αθηνών παρουσίασαν στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, υπό την αιγίδα του Συνδέσμου Υποτρόφων, την πρωτότυπη δουλειά που έκαναν όλον τον προηγούμενο χρόνο με βάση έργα κλασικών θεατρικών συγγραφέων, αλλά και έργα που δεν είχαν παρουσιαστεί ξανά στην Ελλάδα.

Σε διάστημα 2 ημερών, το Σαββατοκύριακο 6 και 7 Ιουλίου 2013, και μέσα από 8 παρουσιάσεις, 16 ηθοποιοί έδειξαν τους καρπούς των προσπαθειών τους, ύστερα από τριετείς σπουδές στη Δραματική Σχολή, διευθυντής της οποίας είναι ο υπότροφος και σκηνοθέτης Κωνσταντίνος Αρβανιτάκης. Το πρόγραμμά τους περιλάμβανε μια νέα πρόταση για το αρχαίο δράμα, Büchner σε μορφή όπερας, έναν ανατρεπτικό Τσέχοφ και τρεις πανελλήνιες πρεμιέρες από το σύγχρονο αγγλοαμερικανικό ρεπερτόριο, με κοινό παρονομαστή μια χορογραφία υπό τους ήχους κρουστών σε ζωντανή εκτέλεση στην Κεντρική Σκηνή της Στέγης.

Το πρόγραμμα της πρώτης ημέρας ξεκίνησε με το ανατρεπτικό έργο του Georg Büchner Λεόντιος και Λένα σε σκηνοθεσία του Αργύρη Ξάφη, πικρή «κωμωδία»-απάντηση στον γερμανικό ρομαντισμό και καταγγελία της υποκρισίας και της κοινωνικής παρακμής. Η παράσταση επενδύθηκε με την πρωτότυπη μουσική του Κορνήλιου Σελαμσή, την οποία ερμήνευσαν ζωντανά ο πιανίστας Φίλιππος Μουσιάρης και η βιολονίστα Κύνθια Βουκουβαλίδου.

Ακολούθησαν Η Λέξη της Jessica Dickey σε σκηνοθεσία του Κωνσταντίνου Αρβανιτάκη, καθώς και μια εναλλακτική προσέγγιση του κλασικού έργου του Άντον Τσέχοφ Ο Βυσσινόκηπος από τον επίσης υπότροφο Θοδωρή Αμπαζή, καλλιτεχνικό διευθυντή του ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας.

Την Κυριακή 7 Ιουλίου, δεύτερη ημέρα των παραστάσεων των σπουδαστών, παρουσιάστηκε αρχικά μια ιδιότυπη ανάγνωση των Βακχών από τον σκηνοθέτη Αργύρη Ξάφη. Στη συνέχεια, ο Κωνσταντίνος Αρβανιτάκης σκηνοθέτησε τις (βραβευμένες με το Βραβείο Drama Desk για το 2012) Φυλές της Αμερικανίδας Nina Raine, καθώς και το τελευταίο θεατρικό κομμάτι του διημέρου, Ο Μπαχ στη Λειψία του Itamar Moses, μια σπουδή στο καλλιτεχνικό ταμπεραμέντο και τη δύναμη της μουσικής. Και οι δύο βραδιές ολοκληρώθηκαν με την παρουσίαση της χορογραφίας της Εβελίνας Παπούλια Γιαμ παμ παμ, γιαμ παμ παράμ.

Η Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών είναι η αρχαιότερη δραματική σχολή της χώρας. Ιδρύθηκε το 1871, με πρώτο της διευθυντή τον Γεώργιο Βιζυηνό, και λειτουργεί ανελλιπώς μέχρι σήμερα. Κατά τη διάρκεια της μακράς ιστορίας της, έχουν διδάξει σε αυτήν μερικές από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες του τόπου, όπως ο Άγγελος Βλάχος, ο Αιμίλιος Βεάκης, ο Θωμάς Οικονόμου, ο Δημήτρης Ροντήρης, ο Διονύσιος Ταβουλάρης, ο Κώστας Μουσούρης και ο Άγγελος Τερζάκης.

2 – 8 – 16 (ημέρες – παρουσιάσεις – ηθοποιοί)

Το Πρόγραμμα της Στέγης για το 2013–2014

ε μια κατάμεστη αίθουσα, με ατμόσφαιρα γιορτής, πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 23 Σεπτεμβρίου 2013 η παρουσίαση του προγράμματος της νέας σεζόν της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Η λιτή αλλά ιδιαίτερα εντυπωσιακή τελετή περιλάμβανε σύντομες ομιλίες και παρουσιάσεις των φετινών εκδηλώσεων, παραγωγών, φεστιβάλ και εκπαιδευτικών προγραμμάτων ανά θεματική ενότητα, καθώς και ευρηματικά video και μοντέρνα γραφικά από την Beetroot, ταυτόχρονη διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα από τη Σοφία Ρόμπολη, live streaming για τους μη παρευρισκομένους, με δυνατότητα συμμετοχής και σχολιασμού μέσω αναρτήσεων και φωτογραφιών στα κοινωνικά δίκτυα.

Ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση, Αντώνης Παπαδημητρίου, καλωσόρισε το καλλιτεχνικό, δημοσιογραφικό και φιλότεχνο κοινό, κάνοντας μια σύντομη αναδρομή στην τριετή επιτυχημένη πορεία της Στέγης. Ανέφερε ότι στόχος παραμένει η παραγωγή και ανάδειξη του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού. Η Στέγη είναι ανοικτή σε όλους και σε όλες τις ηλικίες, ενώ είναι προσιτή σε όλες τις ομάδες των θεατών, βάσει υποδομής, θεματολογίας και πολιτικής τιμών στα εισιτήρια. Και, βέβαια, παραμένει ανοικτή στα πνευματικά ρεύματα και τις καλλιτεχνικές τάσεις που έχουν το θάρρος της ρήξης με το παρελθόν και συνδέονται με τη δημοκρατία και την πρόοδο.

Ριζικές αλλαγές ετοιμάζονται στις εικαστικές δράσεις, με σύγχρονες μορφές έκφρασης, ικανές να προσελκύσουν και να συγκινήσουν τους νέους και το ευρύ κοινό, με την ενεργό συμμετοχή τους στην περιπέτεια της Τέχνης. Η εξωστρέφεια δεν είναι απλώς πρόθεση. Γίνεται πράξη, εκτός της Στέγης, εκτός της πρωτεύουσας, καθώς και εκτός των συνόρων της χώρας μας. Επιπλέον, ο Αντώνης Παπαδημητρίου αναφέρθηκε στις πρωτότυπες δράσεις για το Αρχείο Καβάφη και το «Rethink Athens», για τις οποίες θα πραγματοποιηθούν ξεχωριστές, ειδικές παρουσιάσεις. Δίνοντας τον λόγο στους λοιπούς παρουσιαστές, μίλησε για τη μεγαλύτερη επιτυχία της Στέγης, που δεν είναι άλλη από το δημιουργικό έργο μιας ακούραστης ομάδας νέων και έμπειρων ανθρώπων οι οποίοι δουλεύουν σκληρά και με φαντασία, κερδίζοντας την αγάπη των επισκεπτών/θεατών.

Η Στέγη σε νούμερα, με βάση την περυσινή σεζόν:

– Μέση πληρότητα αιθουσών: 87%

– 19 sold-out εκδηλώσεις

– Αρκετοί θεατές επισκέφθηκαν τη Στέγη πάνω από 12 φορές σε 8 μήνες

– Τουλάχιστον 22.000 άνθρωποι σε όλον τον κόσμο παρακολούθησαν διαδικτυακά τον κύκλο «Λέξεις και Σκέψεις»

– Περίπου 3.000 ήταν οι δηλωμένοι Φίλοι της Στέγης

– Πάνω από 100.000 ήταν οι φίλοι της Στέγης στο Facebook.

Το Πρόγραμμα

Στη συνέχεια της εκδήλωσης, πήραν τον λόγο οι ίδιοι οι άνθρωποι της Στέγης, οι «πραγματικοί πρωταγωνιστές της βραδιάς», για να παρουσιάσουν το δυνατό, καινοτόμο και πολυσυλλεκτικό πρόγραμμά της, το οποίο καλύπτει ένα ευρύ φάσμα της εγχώριας και διεθνούς καλλιτεχνικής δραστηριότητας. Χωρίς να περιορίζεται εντός του κτηρίου της Στέγης, το πρόγραμμα απλώνεται στις γειτονιές της Αθήνας και την ελληνική περιφέρεια. Ο εκτελεστικός διευθυντής της Στέγης Χρήστος Καρράς και η εκτελεστική

Ο Γιώργος Απέργης με το Luna Park στο Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής, στις 21 Φεβρουαρίου 2014 © S. Gomes

Η έκθεση «Βλέμματα» του Christian Boltanski θα διαρκέσει έως τις 12 Ιανουαρίου 2014 © Christian Boltanski

Το ελληνικό κουαρτέτο Tetraktys παίζει έργα του Philippe Manoury και του Luigi Nono στις 14 Φεβρουαρίου 2014

Εργαστήριο εικονογράφησης περιλαμβάνουν τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα για παιδιά

Το Πρόγραμμα της Στέγης για το 2013–2014

υποδιευθύντρια Αφροδίτη Παναγιωτάκου τόνισαν ότι πέρυσι έγινε εμφανής η ενδυνάμωση της σχέσης της Στέγης με το κοινό αλλά και με την πόλη, ενώ «η Στέγη», όπως είπαν, «έγινε το στέκι παιδιών και εφήβων». Πέρα από την ενθουσιώδη ανταπόκριση του κοινού κάθε ηλικίας, οι άνθρωποι και οι επισκέπτες της Στέγης αισθάνονται υπερήφανοι για τους «Ωραίους Έλληνες» που διαπρέπουν και στο εξωτερικό.

Ειδική μνεία έγινε στην πολύτιμη οικονομική ενίσχυση από το Ίδρυμα Ωνάση, τα ξένα μορφωτικά ινστιτούτα στην Αθήνα και, βέβαια, τους εμπορικούς χορηγούς-στρατηγικούς συνεργάτες.

Τις θεματικές ενότητες του νέου προγράμματος παρουσίασαν ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Τομέα Μουσικής Χρήστος Καρράς, η καλλιτεχνική διευθύντρια Θεάτρου-Χορού Κάτια Αρφαρά, η καλλιτεχνική διευθύντρια Εικαστικών Μαριλένα Καρρά. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τον κύκλο «Λέξεις και Σκέψεις» παρουσίασε η εκτελεστική υποδιευθύντρια Αφροδίτη Παναγιωτάκου.

Η παρουσίαση αναμεταδόθηκε ζωντανά μέσω της επίσημης ιστοσελίδας.

Εικαστικά

Ο διεθνώς αναγνωρισμένος Γάλλος εικαστικός Christian Boltanski δημιουργεί αποκλειστικά για τη Στέγη ένα νέο συμμετοχικό έργο με επίκεντρο τα βλέμματα και τους χτύπους της καρδιάς των Αθηναίων. Η έκθεση, με τίτλο «Βλέμματα», θα διαρκέσει από τις 8 Οκτωβρίου 2013 έως τις 12 Ιανουαρίου 2014.

Επιπλέον, στο πλαίσιο των Εικαστικών Διαλόγων 2013, το Πάρκο Αναψυχής της Ακαδημίας Πλάτωνος και ο Εθνικός Κήπος μεταμορφώνονται σε εκθεσιακούς χώρους για έργα εμπνευσμένα από τον Κωνσταντίνο Καβάφη.

Θέατρο

Πιο πολιτικές και ευαίσθητες από ποτέ είναι φέτος οι θεατρικές παραστάσεις που παρουσιάζει η Στέγη. Μετακλήσεις ιδιαίτερων διεθνών παραστάσεων, που η καθεμιά τους μοιάζει να υπόσχεται μια μοναδική και έντονη εμπειρία ο αφρός της σύγχρονης ελληνικής δημιουργίας το θέατρο βγαίνει για πρώτη φορά «Εκτός Στέγης» και παρουσιάζεται με τις πιο σύγχρονες τεχνολογίες τέλος, η τόσο διπλανή μας αλλά και τόσο άγνωστη σύγχρονη βαλκανική δημιουργία μάς αποκαλύπτεται.

• Με το αφιέρωμα στον Δημήτρη Δημητριάδη ξεκινά η θεατρική σεζόν της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Πέρα από την παράσταση του έργου Ο κυκλισμός του τετραγώνου, σε σκηνοθεσία του 26χρονου Δημήτρη Καραντζά στην Κεντρική Σκηνή (16–27/10), τρία ακόμη έργα του Δημήτρη Δημητριάδη παρουσιάζονται σε πανελλήνια πρώτη υπό τη μορφή αναλογίου, σε σκηνοθετική επιμέλεια του Γιάννη Κόκκου, της Αργυρώς Χιώτη (της θεατρικής ομάδας Vasistas) και της Έλλης Παπαγεωργακοπούλου.

• «Μετά τη Φουκουσίμα, τι;» αναρωτιέται ο 40χρονος Ιάπωνας αβαγγκάρντ συγγραφέας, σκηνοθέτης και εικαστικός Toshiki Okada, ο οποίος επιστρέφει έπειτα από δύο χρόνια στη Μικρή Σκηνή, με την αλληγορική περφόρμανς Ground and Floor (30/10–2/11).

• Το τρένο του Λένου Χρηστίδη είναι η φετινή παραγωγή της Στέγης που απευθύνεται στους εφήβους, σε σκηνοθεσία της Σοφίας Βγενοπούλου και της ομάδας Grasshopper (7/11–13/4).

• Από τη Μεγάλη Βρετανία έρχεται το Before Your Very Eyes (8–10/11).

• Το Τέλος της Έλενας Μαυρίδου ανεβαίνει στη Μικρή Σκηνή (13–24/11) σε σκηνοθεσία του Σίμου Κακάλα.

• Ο δημοφιλής και στη χώρα μας James Thiérrée επιστρέφει με μια παράσταση τσίρκου, χορού και μουσικής, που μοιάζει με βουτιά σε όνειρο: Tabac Rouge (22–24/11).

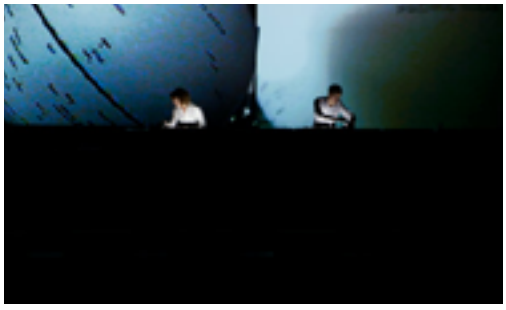
• Ο Έκτορας Λυγίζος ανεβάζει μια ξέφρενη φάρσα για την οικονομική κρίση, το Room Service (18/12–5/1) στη Μικρή Σκηνή.

• Μια περιπετειώδη παράσταση-κατάβαση στην άβυσσο της επιθυμίας ανεβάζει ο Μιχαήλ Μαρμαρινός με τον Φάουστ του Goethe (15/1–2/2, Κεντρική Σκηνή) και με πρωταγωνιστές τον Ακύλλα Καραζήση, την Εύη Σαουλίδου, τη Θεοδώρα Τζήμου κ.ά.

• Βασισμένη σε κείμενα του νομπελίστα Elias Canetti, η παράσταση μουσικού θεάτρου Eraritjaritjaka: Το Μουσείο των Φράσεων από τον πρωτοπόρο σκηνοθέτη και συνθέτη Heiner Goebbels ανεβαίνει

Οι Εν Χορδαίς με τα μουσικά ταξίδια του Μάρκο Πόλο στις 10 Δεκεμβρίου 2013 © Ελένη Παπαδοπούλου

Η superposition του Ryoji Ikeda στις 8-9 Απριλίου 2014

Το Before Your Very Eyes της ομάδας Gob Squad στις 8–10 Νοεμβρίου 2013 © Phile Deprez

Το Vicious Cycle του Paul Blackman και της Χριστίνας Γουζέλη στις 1–2 Φεβρουαρίου 2014 © Aëla Labbé

Το Μουσείο των Φράσεων από τον Heiner Goebbels στις 26–28 Φεβρουαρίου 2014 © Mario Del Curto

Το Πρόγραμμα της Στέγης για το 2013–2014

στην Κεντρική Σκηνή (26–28/2).

• Το έργο της νομπελίστριας Αυστριακής συγγραφέως Elfriede Jelinek Τα συμβόλαια του εμπόρου, με τον υπότιτλο Μια οικονομική κωμωδία, προσαρμόζεται στη συνθήκη της ελληνικής οικονομικής κρίσης και ανεβαίνει σαν ένα θεότρελο μουσικοθεατρικό χάπενινγκ (27–29/3).

• Η φανταστική συνάντηση του Ινδού, ελεφαντοκέφαλου θεού Γκανές με τον Χίτλερ αποτελεί το θέμα της παράστασης Ganesh vs the Third Reich, την οποία παρουσιάζει μια διεθνούς κύρους ομάδα επαγγελματιών ηθοποιών με νοητική υστέρηση (27–29/3).

• Από 11 έως 13 Απριλίου επανέρχεται για τέταρτη συνεχή χρονιά το «Φεστιβάλ Εφηβικού Θεάτρου».

• Ακολουθεί το Fast Forward Festival, που αναλαμβάνει να μας συστήσει το θέατρο του μέλλοντος, με site-specific παραστάσεις, όπως των δημοφιλέστατων Rimini Protokoll (28/4–3/5).

• Μια αποκαλυπτική διαδρομή στην πόλη μέσα από τη ματιά ενός μετανάστη στήνει στους δρόμους της Αθήνας ο διακεκριμένος Ολλανδός σκηνοθέτης και εικαστικός Dries Verhoeven, με τίτλο No Man's Land, στο πλαίσιο του «Θεάτρου εκτός Στέγης» (9–18/5).

• Μια αγριεμένη περφόρμανς αποκλειστικά για ενήλικο κοινό στήνει η Λένα Κιτσοπούλου στη Μικρή Σκηνή (19–25/5) με τίτλο Κοκκινοσκουφίτσα: Το πρώτο αίμα. Παίζει η ίδια, μαζί με τον Γιάννο Περλέγκα, την Έμιλυ Κολιανδρή κ.ά.

Μουσική

Τζαζ και ροκ από όλον τον κόσμο, και την Ελλάδα, κλασική μουσική, ενίοτε με ανανεωτική ματιά, απρόβλεπτες συναντήσεις, νέα έργα του Δημήτρη Παπαδημητρίου αλλά και πολλές εμφανίσεις της Καμεράτας συνιστούν το νέο μουσικό πρόγραμμα της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών.

• In Mute Festival: Σύγχρονη μουσική – βωβός κινηματογράφος. Ηλεκτρονικοί ήχοι, ακουστικά όργανα, πάνω σε κλασικές εικόνες. Ο Αυστραλός συνθέτης Lawrence English γράφει για το Strike [Απεργία] του Σεργκέι Αϊζενστάιν οι Έλληνες Silent Move θα συνοδεύσουν την ταινία του Jean Epstein The Fall of the House of Usher [Η πτώση του Οίκου των Άσερ] ο Γερμανός καλλιτέχνης Thomas Köner επενδύει με μουσική το ντοκιμαντέρ Nanook of the North του Robert J. Flaherty, ενώ ο Μιχάλης Μοσχούτης επενδύει μουσικά το έργο The Wind [Ο Άνεμος] του Victor Sjöström (12–13/10).

• Rob Mazurek & Sο Paulo Underground: Εκρηκτικό μείγμα ηλεκτροακουστικών, τζαζ, post-rock, αβανγκάρντ και tropicalia από τον Αμερικανό κορνετίστα Rob Mazurek και τον περκασιονίστα Mauricio Takara, καθώς και με τον πολυοργανίστα Guilherme Granado (23–24/10).

• Secret Gig I – Κεφάλαιο 24 | Mechanimal: Στο πρώτο secret gig της Στέγης θα εμφανιστούν δύο ελληνικά σχήματα, οι Κεφάλαιο 24, που δρουν εδώ και τρεις δεκαετίες, και οι Mechanimal του Γιάννη Παπαϊωάννου (8/11).

• Καμεράτα – Rock Goes Baroque: Οι Beatles συναντούν τον Vivaldi και ο Elvis Presley «ακούει» τις επιτυχίες του με όργανα της εποχής του μπαρόκ χάρις στους σολίστες της Καμεράτας, με την υπογραφή του Σλοβάκου συνθέτη Peter Breiner (14/11).

• Nik Bärtsch's Ronin: Ζεν και φανκ, αβανγκάρντ και ιαπωνικές παραδόσεις σε μια συναυλία του Ελβετού πιανίστα, συνθέτη και παραγωγού Nik Bärtsch (16/11).

• Remember Shakti: Η τζαζ συναντά τους ήχους της ινδικής παράδοσης από το ιστορικό σχήμα Shakti, που γιορτάζει την επέτειο των 40 χρόνων του. Το αποτελούν θρύλοι της τζαζ-ροκ και έθνικ σκηνής, οι οποίοι συναντιούνται μεταξύ Δύσης και Ανατολής (26/11).

• Medea Electronique – Soundscapes/Landscapes: Καλλιτέχνες του ήχου και της εικόνας ερευνούν και δημιουργούν μια νέα μορφή καλλιτεχνικής ψηφιακής χαρτογράφησης της αθηναϊκής γειτονιάς του Νέου Κόσμου και καλούν σε μια real-time περιήγηση (Δεκέμβριος 2013 – Ιούνιος 2014).

• Αφιέρωμα στον Luciano Berio: Με αφορμή τα δέκα χρόνια από τον θάνατό του, θα πραγματοποιηθεί αφιέρωμα στον Ιταλό συνθέτη Luciano Berio, στου οποίου τη μουσική πρωταγωνιστεί η ανθρώπινη φωνή, ιδίως η γυναικεία. Καλλιτεχνικός σχεδιασμός-οργάνωση: Κατερίνα Τσεντς. Μουσικολογική επιμέλεια: Ανάργυρος Δενιόζος. Ερμηνεύει το σύνολο ΤΩΡΑ (1/12).

Η Marina Abramovi στις 7 Μαρτίου 2014 στη Στέγη © Sofia Sanchez and Mauro Mongiello

Η Esperanza Spalding μαζί με τον Jack DeJohnette, τον Joe Lovano και τον Leo Genovese στις 11–12 Απριλίου 2014 © Takuo Sato

Τα συμβόλαια του εμπόρου σε σκηνοθεσία του Nicolas Stemann, στις 27–29 Μαρτίου 2014 © David Baltzer/ bildbuehne.de

Η παράσταση Tabac Rouge του James Thiérrée στις 20–24 Νοεμβρίου 2013 © Richard Haughton

Ο Anthony Braxton με το Diamond Curtain Wall Quartet στις 10 Μαΐου 2014

Το Who is next? του Janez Jan a στις 14 Μαρτίου 2014. Φωτογραφία: Matja Kenda

Έξι καλλιτέχνες στη Νύχτα των Περφόρμανς, στις 7 Μαρτίου 2014 © Perforations Domino

Το Πρόγραμμα της Στέγης για το 2013–2014

• «Μύθοι του Αισώπου» του Δημήτρη Παπαδημητρίου: Η Στέγη ανέθεσε στον συνθέτη ένα σπονδυλωτό μουσικό έργο με αφετηρία τους Μύθους του Αισώπου. Το έργο είναι ορχηστρικό με σολίστες τραγουδιστές/αφηγητή, στην κατεύθυνση δημιουργίας ρεπερτορίου στο είδος από Έλληνες συνθέτες, με θέματα από την ελληνική παράδοση. Οι ήρωες των Μύθων ζωντανεύουν από Θέατρο Σκιών που αγγίζει την παράδοση του Καραγκιόζη, αλλά δεν περιορίζεται σε αυτήν (4–8/12).

• 3ο Πανόραμα Ελληνικής Τζαζ: Μια μοναδική εμπειρία μουσικής συνύπαρξης Ανατολής και Δύσης, με το Takis Barberis Group, τον πιανίστα Σάμι Αμίρη και τους καταξιωμένους μουσικούς του γκρουπ του, τον Κώστα Θεοδώρου και την ομάδα του, οι οποίοι θα συναντηθούν με κορυφαίους μουσικούς από το εξωτερικό (6–8/12).

• Κυριάκος Καλαϊτζίδης | Εν Χορδαίς: Τα μουσικά ταξίδια του Μάρκο Πόλο: Τι θα ακούγαμε σήμερα εάν ο Μάρκο Πόλο είχε μαζί στα ταξίδια του ένα μηχάνημα ηχογράφησης; Αλλά και πώς θα αξιοποιούσε όλον αυτόν τον ηχητικό πλούτο αν ήταν ο ίδιος συνθέτης; Ήχοι που ανιχνεύονται στον 13ο και τον 14ο αιώνα, κλασική κινεζική μουσική, ουζμπεκικά τραγούδια, ινδικές παραδόσεις, λόγια περσική μουσική, βυζαντινό μέλος, μεσαιωνική μουσική από τη Βενετία (10/12).

• Καμεράτα – Χριστούγεννα με Mozart: Η Καμεράτα γιορτάζει τα Χριστούγεννα του 2013 με δύο από τα πιο αγαπημένα αριστουργήματα του Mozart, τη Συμφωνία σε ντο μείζονα, αρ. 41 και τη Λειτουργία σε ντο ελάσσονα (27/12).

• Αφιέρωμα στον συνθέτη Mauricio Kagel, θεμελιωτή του Νέου Μουσικού Θεάτρου. Με βασικό κορμό το magnus opus του μουσικού θεάτρου Staatstheater (1971), τραγουδιστές, μουσικοί, ηθοποιοί και τεχνικοί θα παρουσιάσουν μια σύνθεση από αντιπροσωπευτικά έργα του Γερμανοαργεντινού καλλιτέχνη. Concept, μουσική και θεατρική επιμέλεια, realisations: Ανάργυρος Δενιόζος (11–12/1).

• Αγώνες Δημιουργίας Ελληνικού Τραγουδιού /3 Σύνθεση + Στίχος = Τραγούδι: Οι Αγώνες Ελληνικού Τραγουδιού για την ανάδειξη νέων συνθετών, στιχουργών και τάσεων του έντεχνου ελληνικού τραγουδιού πραγματοποιούνται για τρίτη χρονιά και επικεντρώνονται στο τραγούδι ως ολοκληρωμένο αποτέλεσμα της μουσικής και στιχουργικής σύνθεσης (21/12).

• Σταύρος Γασπαράτος – Επτά θανάσιμα αμαρτήματα: Λαγνεία, οκνηρία, αλαζονεία, λαιμαργία, απληστία, οργή, φθόνος: επτά θανάσιμα αμαρτήματα σε μια συναυλία μέσα από τη ματιά του Σταύρου Γασπαράτου (22/12).

• Louis Sclavis/Atlas Trio: Ο κλαρινετίστας και συνθέτης Louis Sclavis συνδυάζει την τζαζ με τη λαϊκή γαλλική μουσική. Louis Sclavis: κλαρινέτα, Benjamin Moussay: πιάνο και πλήκτρα, Gilles Coronado: κιθάρα (18/1).

• Το Μουσικό Χωριό στη Στέγη: Η μουσική κοινότητα του Πηλίου κατεβαίνει στην πρωτεύουσα, για μια τριήμερη πανδαισία ήχων και ιδιωμάτων (24–26/1).

• Secret Gig II – Last Drive | Illegal Operation: Γκαράζ και μπλουζ μέσα από τα φίλτρα δύο κορυφαίων ελληνικών συγκροτημάτων, των Last Drive και των Illegal Operation, που και τα δύο διαθέτουν μεγάλη καλλιτεχνική αξία αλλά και μεγάλα ακροατήρια (8/2).

• Εργαστήριο «Το ελληνικό τραγούδι»: Ερμηνεία ένα εργαστήριο που αποσκοπεί να φωτίσει την ερμηνεία στο τραγούδι ως μέσο απόδοσης του περιεχομένου της μουσικής και του στίχου (11/2).

• Κουαρτέτο Εγχόρδων Tetraktys: Δύο σημαντικά έργα του 20ού και του 21ου αιώνα από τους ταλαντούχους μουσικούς του ελληνικού κουαρτέτου Tetraktys (14/2).

• Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών θα παρουσιάσει έργα Ravel και Stravinsky, μαζί με έργα ενός νέου Έλληνα συνθέτη, του Νικόλα Τζώρτζη, καθώς και το έργο του νέου Γάλλου συνθέτη Raphaël Cendo (17/2).

• Γιάννης Κυριακίδης/Maze Ensemble – «Η μετέωρη φωνή»: Ένας νέος συνθέτης σύγχρονης μουσικής, σε έργα που γεφυρώνουν την παράδοση με τις νέες τεχνολογίες, αλλά και τη σύνθεση με τον αυτοσχεδιασμό (20/2).

• Ο συνθέτης Γιώργος Απέργης στο Luna park τοποθετεί τέσσερις ερμηνευτές δίπλα-δίπλα, οι οποίοι όμως έχουν επαφή μόνο μέσα από μικρόφωνα, κάμερες, οθόνες, κρυφά μεγάφωνα (21/2).

• Borderline Festival '14: Διεθνές φεστιβάλ, στην τέταρτη παρουσία του προσκαλεί σε ένα ανιχνευτικό παιχνίδι με τις μεταβαλλόμενες παραμέτρους, αναζητώντας την έκπληξη, το ατελές, το άνοιγμα σε ρήγματα προσωπικής γλώσσας και ερμηνείας (4–9/3).

• Κύκλος «Άγνωστος Ελληνισμός και Νέοι Δημιουργοί»: Παιδιά και έφηβοι, ηλικίας από 10 έως 14 ετών, καλούνται να συγγράψουν μια ιστορία ή ένα παραμύθι (23/3).

• Maya Homburger & Barry Guy: Ένα κοντραμπάσο και ένα βιολί, ο Barry Guy και η Maya Homburger ωθούν ο ένας τον άλλον προς νέες περιοχές της μουσικής έκφρασης (28/3).

• Διαγωνισμός Ταινιών Μικρού Μήκους – Θέμα: «Το ελληνικό τραγούδι – Μουσική Ελλήνων συνθετών»: Στο πλαίσιο της προσπάθειας για πρωτογενή δημιουργία και τη διάδραση μεταξύ δύο διαφορετικών τεχνών, της μουσικής και του κινηματογράφου (30/3).

• Σύνολο κρουστών Τύπανα: Το σύνολο θα παρουσιάσει ένα σφαιρικό αφιέρωμα στην ιαπωνική σύνθεση για κρουστά, με έμφαση στους μεγάλους Ιάπωνες συνθέτες του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα (31/3).

• Ryoji Ikeda – superposition: Ο κορυφαίος Ιάπωνας εικαστικός και συνθέτης έρχεται με δύο performers στη Στέγη και διασπά την ύλη, την εικόνα, τον ήχο και τις ανθρώπινες συμπεριφορές με ενέργεια και ένταση που δονούν το κοινό (8–9/4).

Το Πρόγραμμα της Στέγης για το 2013–2014

• Jack DeJohnette, Joe Lovano, Esperanza Spalding, Leo Genovese – The Spring Quartet: Τέσσερις μεγάλες προσωπικότητες της τζαζ συναντιούνται: ο ντράμερ DeJohnette, ο σαξοφωνίστας Lovano, η μπασίστρια Spalding και ο πιανίστας Genovese (11–12/4).

• Κοσμικό Ορατόριο για το Ελληνικό Πάσχα: Η νέα σύνθεση του Δημήτρη Παπαδημητρίου για σολίστ, ορχήστρα και χορωδία (16/4).

• Στη δεύτερη συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών στη Στέγη θα ακούσουμε, πλάι στα διάσημα έργα του Debussy και του Stravinsky, ένα έργο της Χριστίνας Αθηνοδώρου από την Κύπρο, καθώς και έργα σύγχρονων Γάλλων συνθετών. Διευθύνει ο Pierre-André Valade (9/5).

• Anthony Braxton – Diamond Curtain Wall Quartet: Ανάμεσα στην παρτιτούρα και τον αυτοσχεδιασμό, την πρωτοπορία και την τζαζ, την παράδοση και το μέλλον, ο Anthony Braxton παρουσιάζει «ghost-trance music», δηλαδή «πνευματεκστατική μουσική», εμπνευσμένη από τον Schönberg, τον Stockhausen, τον Boulez, τον Ξενάκη κ.ά., καθώς και τη free jazz (10/5).

• Μάνος Τσανγκάρης/dissonArt Ensemble – Love & Diversity: Ο συνθέτης Μάνος Τσανγκάρης συνεργάζεται με το σύνολο ερμηνείας σύγχρονης μουσικής dissonArt Ensemble (19–20/5).

• Secret Gig III – Baby Guru | Tango with Lions: Δύο από τα πιο πολυσυζητημένα ονόματα της νέας εναλλακτικής ροκ σκηνής συναντιούνται στην τρίτη «κρυφή συναυλία» της Στέγης: οι Baby Guru, με κιθαριστικό ήχο, έντονα στοιχεία αφρικανικών κρουστών, ψυχεδέλειας, electronica και krautrock, και οι Tango with Lions της Κατερίνας Παπαχρήστου, που συνδυάζουν ηλεκτρισμό και σκοτεινά ξεσπάσματα με τον Neil Sedaka και τον Mozart (12/6).

Χορός

Ο χορός στη νέα περίοδο λειτουργίας της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών είναι μια διαρκής αναζήτηση της ομορφιάς, της αρμονίας, της ολοκλήρωσης του ανθρώπου μέσα από βαθιά εσωτερικές διαδικασίες. Το κοινό καλείται να συμμετάσχει σε ένα πρόγραμμα πλούσιο και πρωτότυπο, το οποίο δίπλα στην ψυχαγωγία τοποθετεί τον προβληματισμό, δίπλα στο όνειρο το πραγματικό, χωρίς να ξεχνάει ότι στην τέχνη, τελικά, όλα είναι μαγεία!

• Στο recalculate, το νέο έργο της ομάδας Klokworks, τέσσερις χορευτές αναζητούν την πορεία τους, την οποία αλλάζουν διαρκώς καθώς η δράση τους δημιουργεί νέους προορισμούς (19/10).

• Η πρωτοπόρος χορογράφος Anne Teresa De Keersmaeker και ο αστέρας της νεότερης γενιάς Boris Charmatz ερμηνεύουν με τον δικό τους τρόπο Bach στο Partita 2 (12/12).

• Οι Rosas της Anne Teresa De Keersmaeker συναντούν το ensemble Ictus και μας προσκαλούν σε μια περιδίνηση στα ατέρμονα μονοπάτια της σπείρας του χρόνου (16/12).

• Στο 1ο Φεστιβάλ Νέων Χορογράφων (1/2) παρουσιάζονται τέσσερις νέες παραγωγές από πέντε ανερχόμενους και ταλαντούχους καλλιτέχνες. Ο Αυστραλός Paul Blackman και οι Ελληνίδες Χριστίνα Γουζέλη, Λενιώ Κακλέα, Ελπίδα Ορφανίδου και Παναγιώτα Καλλιμάνη διερευνούν τα όρια της χορευτικής έρευνας και δημιουργίας.

• Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά φιλοξενείται το «Dancing to connect», ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με στόχο να δώσει στους μαθητές την ευκαιρία να ανακαλύψουν κώδικες συνεργασίας και επικοινωνίας μέσα από τον χορό. Από την ομάδα Chapter Two (23/2).

• Η παράσταση της ομάδας 65+, Το σώμα μπορεί να χορεύει για πάντα, απευθύνεται σε εκείνους που πιστεύουν ότι ο χορός δεν έχει ηλικία. Οι χορευτές που συμμετέχουν σε αυτήν είναι άνω των 65 ετών, όμως είναι αποφασισμένοι να μας πείσουν ότι η δημιουργικότητα και η αγάπη για ζωή δεν έχουν ηλικία. Καλλιτεχνική σύλληψη και δημιουργία χορογραφίας Πατρίτσια Απέργη και Χαρά Κότσαλη (21/3).

• Lo Real: Ο διάσημος Ισπανός χορευτής και χορογράφος Israel Galv n χορεύει το «αδύνατο» δυναμιτίζοντας τη σκηνή (23/4).

• Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου έρχεται για πρώτη φορά στη Στέγη, με τη νέα, πολυαναμενόμενη δουλειά του (23/5–8/6).

Φεστιβάλ

• Το Φεστιβάλ της Σύγχρονης Ανεξάρτητης Βαλκανικής Σκηνής (5–16/3) θα φιλοξενήσει παραστάσεις καλλιτεχνών από τη Σερβία, την Κροατία, τη Σλοβενία, το Μαυροβούνιο, την ΠΓΔΜ, την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Μολδαβία, που τα τελευταία χρόνια «ταράζουν» τη διεθνή σκηνή. Στο πλαίσιο του φεστιβάλ, έρχεται και η Marina Abramovi για μια συζήτηση γύρω από το έργο της (7/3).

• FFF – Fast Forward Festival: Νέες τεχνολογίες, νέα μέσα, νέες φόρμες: το θέατρο του μέλλοντος ξετυλίγεται σε απρόσμενους χώρους και στους δρόμους της Αθήνας. Επιστρατεύοντας ψηφιακές κάμερες, iPod, κινητά τηλέφωνα, το διαδίκτυο, τεχνικές του ντοκιμαντέρ και του μοντάζ... (28/4).

Γ.Χ., Λ.Μ.

Η πορεία υλοποίησης του «Rethink Athens»

Με γοργούς ρυθμούς και μέσα στα συμφωνημένα χρονοδιαγράμματα προχωρεί η υλοποίηση του «Rethink Athens» για την ανασυγκρότηση του κέντρου της πρωτεύουσας με άξονα την οδό Πανεπιστημίου. Στις αρχές Αυγούστου παραδόθηκαν όλες οι απαιτούμενες οριστικές μελέτες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι οποίες εκπονήθηκαν με δαπάνη του Ιδρύματος Ωνάση. Οι μελέτες αυτές αναμένεται να εγκριθούν πολύ σύντομα από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δημοσίου. Έως το τέλος του χρόνου θα ξεκινήσει η δημοπράτηση του έργου και, στο πρώτο εξάμηνο του 2014, θα ανακηρυχθεί ο ανάδοχος.

Σε συνάντηση του προέδρου του Ιδρύματος Ωνάση, Αντώνη Παπαδημητρίου, και της γραμματέως του ΔΣ του Ιδρύματος, Μαριάννας Μόσχου, με τον υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Γιάννη Μανιάτη, στις 28 Αυγούστου 2013, εξετάστηκαν όλες οι πτυχές της δράσης «Rethink Athens»/«Ξανασκέψου την Αθήνα» και διαπιστώθηκε η κοινή βούληση να προχωρήσει το έργο με ταχύτατους ρυθμούς, συντονισμένες ενέργειες και επίσπευση των διαδικασιών.

Το αναπτυξιακό έργο, συνολικού προϋπολογισμού 92 εκατομμυρίων ευρώ, θα αντλήσει πόρους από συγχρηματοδοτούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα. Η Αττικό Μετρό ΑΕ είναι ο φορέας εκτέλεσης του έργου, το οποίο θα ολοκληρωθεί στα τέλη του 2015.

Το «Rethink Athens»/«Ξανασκέψου την Αθήνα» αναμένεται να δώσει πνοή στο μητροπολιτικό κέντρο με την περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμιση δημόσιων χώρων, την ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, την ενίσχυση εμπορικών και οικονομικών χρήσεων, αλλά και τη βελτίωση της καθημερινότητας του πολίτη. Παράλληλα, στοχεύει στην αντιστροφή των συνθηκών υποβάθμισης και απαξίωσης του κέντρου της Αθήνας, το οποίο αποτελεί, αφενός, τον διοικητικό και οικονομικό πυρήνα της χώρας και, αφετέρου, την πρώτη εικόνα που αποτυπώνουν οι ταξιδιώτες άλλων χωρών όταν επισκέπτονται την Ελλάδα.

Για δράση πρώτιστης προτεραιότητας, η οποία ευθυγραμμίζεται πλήρως με το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο για την Αθήνα, έκανε λόγο ο υπουργός ΠΕΚΑ, Γιάννης Μανιάτης, προσθέτοντας ότι συνδυάζει την αναπτυξιακή, περιβαλλοντική, πολιτιστική και αισθητική αναβάθμιση της περιοχής και θα έχει άμεσο αντίκρισμα για τους πολίτες.

Ο Αντώνης Παπαδημητρίου μίλησε για έργο ουσίας, το οποίο απευθύνεται σε περίπου ένα εκατομμύριο κατοίκους του κέντρου αλλά και συνοικιών που μαστίζονται από την κρίση, όπως τα Κάτω Πατήσια, η Κυψέλη, η Νεάπολη, τα Χαυτεία και τα Εξάρχεια. «Το "Rethink Athens" μπορεί να δώσει πνοή ζωής στην Αθήνα και να την καταστήσει πυρήνα και στέγη επιχειρηματικότητας», ανέφερε χαρακτηριστικά ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση.

Για περισσότερες πληροφορίες: http://www.rethinkathens.org/gre/home

Αναζητώντας την αλήθεια στην τραγωδία: Μια συζήτηση με την Anne Bogart

ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Η Anne Bogart, μία από τις πλέον καινοτόμους και αναγνωρισμένες σκηνοθέτριες του σύγχρονου αμερικανικού θεάτρου, ήταν τον περασμένο Δεκέμβριο προσκεκλημένη του θυγατρικού Ιδρύματος Ωνάση της Νέας Υόρκης, για να συμμετάσχει στη σειρά συζητήσεων που διοργανώνει το Ίδρυμα σε συνεργασία με τον διακεκριμένο φιλόσοφο Simon Critchley. Η συζήτηση είχε θέμα την αναζήτηση της αλήθειας στο αρχαιοελληνικό θέατρο.

Καλλιτεχνική διευθύντρια της θεατρικής ομάδας SITI, την οποία ίδρυσε το 1992 μαζί με τον Ιάπωνα σκηνοθέτη Tadashi Suzuki, η Anne Bogart διδάσκει παράλληλα στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια, όπου διευθύνει το τμήμα Graduate Directing Concentration. Στην πληθώρα των παραστάσεων τις οποίες έχει σκηνοθετήσει η Bogart περιλαμβάνονται οι Τρωάδες του Ευριπίδη σε προσαρμογή της Jocelyn Clarke, που παρουσιάστηκαν πέρυσι στη Μουσική Ακαδημία του Μπρούκλιν (BAM) και παλαιότερα στη Βίλα Getty του Λος Άντζελες, καθώς και η Αντιγόνη του Σοφοκλή, η οποία επίσης παρουσιάστηκε στη Βίλα Getty. Η διακεκριμένη Αμερικανίδα σκηνοθέτρια ξεκίνησε τη συζήτηση με μια γενική τοποθέτηση γύρω από το αρχαίο ελληνικό θέατρο.

Anne Bogart (A.B.): Το θέατρο είναι η μοναδική μορφή τέχνης που εξετάζει τη συνολικότερη πορεία του ανθρώπου, θέτοντας το ερώτημα: «Πώς πορευόμαστε;» Στα θεατρικά έργα συνήθως κάτι πάει στραβά: ο Δούρειος Ίππος εισέρχεται στην πόλη της Τροίας, η πόλη καταλαμβάνεται και λεηλατείται, ενώ οι γυναίκες από αριστοκράτισσες γίνονται σκλάβες. Μέσα από αυτό το συμβάν αναδεικνύεται ένα νέο κοινωνικό σύστημα. Θα έλεγα ότι το ίδιο ισχύει και σε άλλα κλασικά έργα, όπως Ο θάνατος του εμποράκου ή το Ποιος φοβάται τη Βιρτζίνια Γουλφ;

Ο λόγος για τον οποίο το αρχαίο δράμα επιβιώνει μέχρι σήμερα είναι ότι θέτει ερωτήματα που εξακολουθούν να μας αφορούν. Ανεβάσαμε τις Τρωάδες στο Κονέκτικατ λίγο καιρό μετά το καταστροφικό πέρασμα του τυφώνα Σάντι. Ήταν συγκλονιστικό να ακούς την Εκάβη, η οποία βλέπει ερειπωμένη την αγαπημένη της πόλη, να θρηνεί λέγοντας: «Η ζωή που ήξερα έχει τελειώσει». Ήταν τόσο καίριο, τόσο επίκαιρο το θέμα του έργου! Οι Τρωάδες είναι έργο αγαπητό στο κοινό ακριβώς γιατί αναφέρονται σε πρωταρχικά και ενστικτώδη ζητήματα.

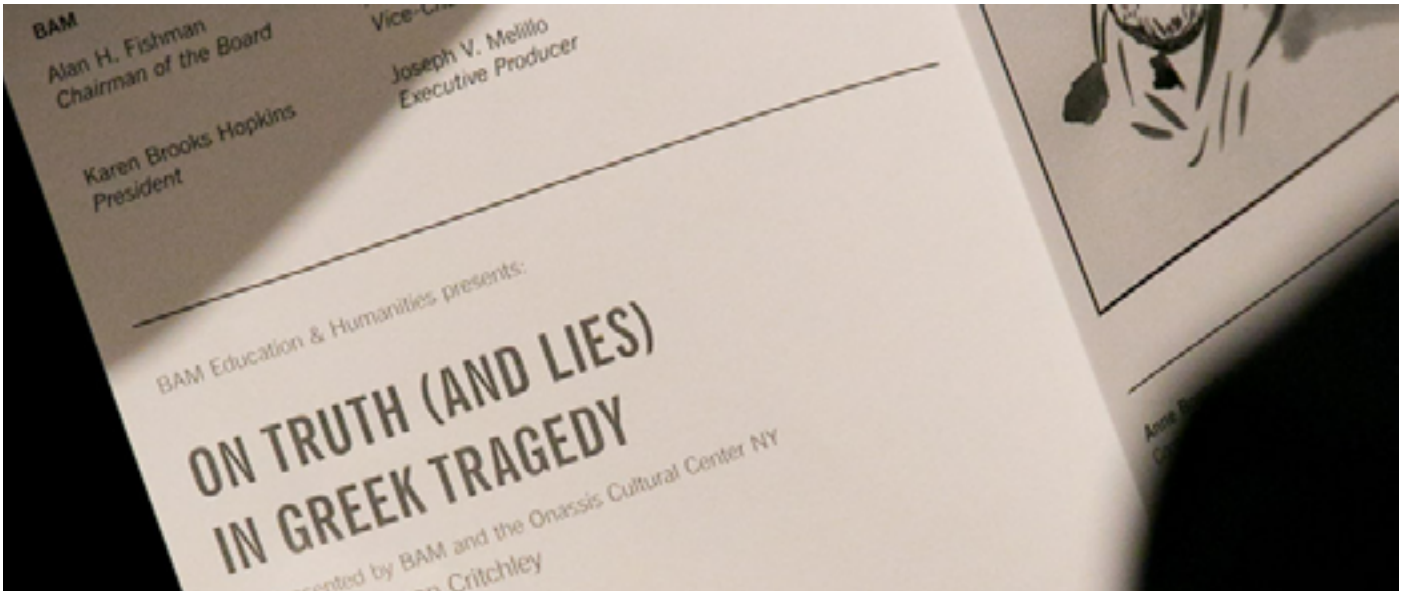
Τα θεατρικά έργα, λοιπόν, ξεκινούν με κάτι που πάει στραβά. Το εκκρεμές της ζωής φτάνει στο άλλο άκρο. Κάθε σπουδαίο θεατρικό έργο είναι ένας κόσμος εκτός ισορροπίας. Συνήθως οι ήρωες κάνουν φρικτές πράξεις. Είναι επίσης παράξενος ο τρόπος με τον οποίο σε κάθε θεατρικό έργο συνυπάρχουν δύο επίπεδα: ξετυλίγεται μια ιστορία όπου μια κοινωνία προσπαθεί να αναδιοργανωθεί και να ανακτήσει τη χαμένη της ισορροπία ταυτόχρονα, όμως, ο θεατής παρακολουθεί μια ομάδα ηθοποιών οι οποίοι αλληλεπιδρούν μέσα στο δικό τους «κοινωνικό» σύστημα. Οι ηθοποιοί ξέρουν ότι μια κακή πρόβα δεν μπορεί να κρυφτεί μέσα σε μια παράσταση, γιατί οι θεατές διαισθάνονται κατά πόσον συμπλέουν οι ηθοποιοί.

Ζούμε σε μια εποχή μεταβατική, όπου πάρα πολλά πράγματα αλλάζουν. Η κοινωνία μας μεταλλάσσεται σε μια λιγότερο ιεραρχική δομή, και αυτό θα διαφανεί μέσα από τα θεατρικά έργα. Επομένως, το θέατρο μεταφέρει τις μεταβολές που υφιστάμεθα ως άνθρωποι και βρίσκει νέους τρόπους για την οργάνωση της κοινωνίας. Ζούμε σε εποχές μεγάλων αλλαγών.

Simon Critchley (S.C.): Το θέατρο, πράγματι, προσπαθεί να απαντήσει σε ερωτήματα τα οποία τίθενται σε εποχές κρίσεων, όταν ένας νέος κόσμος διαδέχεται έναν άλλον, που πεθαίνει. Έχετε πει σε συνέντευξή σας ότι, εάν το θέατρο ήταν μια λέξη, αυτή θα ήταν «θυμάμαι». Τι συμβαίνει όταν ως θεατές δεν έχουμε καμία ανάμνηση σχετική με το θέμα του έργου;

Αναζητώντας την αλήθεια στην τραγωδία: Μια συζήτηση με την Anne Bogart

ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Α.Β.: Θα μιλήσω πολύ προσωπικά. Σε κάποια φάση της ζωής μου, θύμωσα με τους σπουδαίους δασκάλους του θεάτρου (όπως ο Harold Klerman και η Stella Adler) και για όλα όσα είχα κληρονομήσει. Τι ακριβώς είμαστε εάν το έργο μας αναπτύσσεται με βάση τα επιτεύγματα κάποιων προηγούμενων γιγάντων; Με ποιον τρόπο θυμόμαστε και πώς υιοθετούμε το όραμά τους προσαρμόζοντάς το στις δικές μας συνθήκες; Με ενδιαφέρουν οι «αποσκευές» που κουβαλάει κάθε σπουδαίο θεατρικό έργο. Μπορεί κανείς να υποκριθεί ότι δεν υπάρχουν;

Προσεγγίζοντας τις Τρωάδες, βρίσκω καταρχάς ενδιαφέρον το ότι ο ακαδημαϊκός κόσμος τις αντιπαθεί ως έργο, θεωρώντας ότι έχει κακή δομή, ότι είναι κακογραμμένο ή ότι πρόκειται απλώς για έναν Χορό δυστυχισμένων γυναικών που καταλήγουν ακόμη πιο δυστυχισμένες. Το κοινό, όμως, ανέκαθεν λάτρευε το έργο αυτό. Στη δική μου παραγωγή, θέλησα να τοποθετήσω όλες τις ηρωίδες ταυτόχρονα στη σκηνή, χωρίς την παρουσία Χορού, καθαρώς για οικονομικούς λόγους. Μπορούν η Κασσάνδρα, η Ανδρομάχη και η Ελένη να εκπροσωπήσουν, να αποτελέσουν οι ίδιες τον Χορό; Μπορούν να αντιπροσωπεύσουν όλες τις γυναίκες και ταυτόχρονα να διατηρήσουν την προσωπική παρουσία του χαρακτήρα τους; Πρόκειται, πιστεύω, για μεταμοντέρνα προσέγγιση.

S.C.: Είπατε ότι οι ακαδημαϊκοί αντιπαθούν τις Τρωάδες. Ο πρώτος «ακαδημαϊκός» ήταν ο Αριστοτέλης...

Α.Β.: Ο οποίος μισούσε το θέατρο εν γένει...

S.C.: Και λέει μάλιστα ότι το θέατρο παράγει φόβο και οίκτο μέσω μηχανισμών αντιστροφής και αναγνώρισης, οι οποίοι οδηγούν στην κάθαρση των συναισθημάτων.

Α.Β.: Μια άλλη έννοια του όρου κάθαρσις είναι το να ρίχνεις φως σε μέρη σκοτεινά. Ως σκηνοθέτρια με ενδιαφέρει να ρίχνω φως, σαν με φακό, σε σκοτεινά σημεία.

S.C.: Η αλήθεια της τραγωδίας είναι ότι αναφέρεται σε οδυνηρές καταστάσεις. Ο πόνος έχει νόημα εφόσον οδηγεί σε κάποιο αποτέλεσμα, όταν δηλαδή επέρχεται η κάθαρσις. Στην Ορέστεια συναντάμε αρκετές φορές τη φράση «πρέπει να υποφέρουμε για την αλήθεια». Η οδύνη της Κλυταιμνήστρας και του Αγαμέμνονα οδηγεί στην αλήθεια, δηλαδή στη δημιουργία μιας νέας πολιτικής τάξης στην Αθήνα. Αντίθετα, στις Τρωάδες η Εκάβη απλώς υποφέρει και συνεχίζει να υποφέρει χωρίς τέλος. Στη δε Εκάβη του Ευριπίδη, η ηρωίδα μεταμορφώνεται μετά θάνατον σε σκύλο. Η εξέλιξη δηλαδή είναι συνεχώς επί τα χείρω. Ο Ευριπίδης είναι δυσάρεστος για το κοινό, γιατί οι ήρωές του υποφέρουν άσκοπα. Μπορεί το έργο του να είναι ενδιαφέρον, αλλά δεν μιλά για το μεγαλείο με το οποίο έχουμε συνδέσει την αρχαιοελληνική τραγωδία.

Α.Β.: Δύο πράγματα με ενδιαφέρουν στον Ευριπίδη: πρώτον, το γεγονός ότι αποδομεί τα πράγματα, σε αντίθεση με τους αμέσως προηγούμενους, οι οποίοι δημιουργούσαν δομές. Ως παιδί του μεταμοντερνισμού (ρεύμα το οποίο, σημειωτέον, έχει τελειώσει, μια και αποδομήσαμε τα πράγματα σε σημείο που πλέον δεν έχουν νόημα, και πρέπει να αναδομήσουμε και να ξαναδούμε τι είναι ιστορία, ποιος την αφηγείται και σε τι αναφέρεται), νιώθω περισσότερο κοντά στον Ευριπίδη παρά στους άλλους κλασικούς.

Το δεύτερο σημείο που βρίσκω ενδιαφέρον είναι ότι οι Τρωάδες αναφέρονταν πιθανότατα στη σφαγή της Μήλου, ένα ιστορικό γεγονός που είχε συμβεί λίγα χρόνια πρωτύτερα. Το κοινό των Τρωάδων αποτελείτο κατά μεγάλο μέρος από στρατιωτικούς, ορισμένοι από τους οποίους ήταν υπεύθυνοι για τη σφαγή. Αυτό, κατά τη γνώμη μου, ήταν μια εξαιρετικά γενναία πράξη. Δηλαδή, ο Ευριπίδης είχε την τόλμη να γράψει ένα έργο για σύγχρονα γεγονότα, μέσα από τον φακό ιστορικών γεγονότων του απώτερου παρελθόντος.

Επομένως, το θέατρο αφορά τη μνήμη: κατευθύνοντας τις φωνές ανθρώπων που δεν υπάρχουν πια, μπορεί κανείς να μιλήσει για το σήμερα, εφόσον έχουν να πουν κάτι σημαντικό.

Αναζητώντας την αλήθεια στην τραγωδία: Μια συζήτηση με την Anne Bogart

ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

S.C.: Οι Τρωάδες εμφανίζονται την εποχή της πτώσης της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, μέσα στην ομίχλη του πολέμου. Το μεγαλείο της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας συνδέεται άμεσα με το μεγαλείο της αρχαίας Ελλάδας, όμως οι Τρωάδες αναφέρονται σε ένα επονείδιστο ιστορικό γεγονός. Είναι εκπληκτικό το ότι ένα μεγάλο μέρος της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας λειτουργεί ως ένας μηχανισμός αδυσώπητης κριτικής. Στην παράστασή σας αναδεικνύετε το ότι τα πάθη των γυναικών της Τροίας αποτελούν μια ιστορία την οποία οι άνθρωποι θα θυμούνται και θα αφηγούνται στα χρόνια που θα έλθουν.

A.B.: Είναι καίριας σημασίας το γεγονός ότι το έργο επικεντρώνεται στις γυναίκες μιας μεγαλόπρεπης πόλης, οι οποίες διέθεταν υψηλή μόρφωση, ενώ η Ελλάδα παρουσιάζεται ως βάρβαρη. Ο Peter Brook, σε μια παλαιότερη συνέντευξή του, περιέγραψε ένα μέρος της Αφρικής, όπου κάθε χρόνο οι άνδρες φεύγουν για κυνήγι και, κατά την επιστροφή τους, οργανώνεται μια μεγάλη γιορτή. Εκεί, οι νέοι σηκώνονται και αναπαριστούν την «ύβρη» των γεροντότερων και τους λοιδορούν για την κακή συμπεριφορά που επέδειξαν στη διάρκεια του κυνηγιού. «Αυτή είναι η λειτουργία που επιτελεί το θέατρο», είχε πει ο Peter Brook, δηλαδή κριτική και αντίσταση. Το αρχαιοελληνικό θέατρο διατηρείται γιατί αποτελεί μέχρι σήμερα μια χρήσιμη, ενοχλητική «αλογόμυγα».

S.C.: Οι βασικοί χαρακτήρες στο θέατρο του Ευριπίδη είναι συχνά γυναικείες μορφές (Μήδεια, Ιππολύτη, Ανδρομάχη, Ελένη, Άλκηστη, Κασσάνδρα, Φαίδρα) με κυρίαρχο στοιχείο τη βία που βιώνουν, σε συνδυασμό με τη θλίψη και τον θρήνο. Στις Τρωάδες η Εκάβη θρηνεί για την πόλη και για τα παιδιά της. Θέλω να σας ρωτήσω σχετικά με τον θρήνο, ο οποίος κατέχει κεντρικό ρόλο στην αρχαία τραγωδία.

A.B.: Όσον αφορά το θέμα του θρήνου, ο κόσμος φαντάζεται συνήθως γυναίκες που ουρλιάζουν αναμαλλιασμένες, με σχισμένα ρούχα, κι έτσι αποφεύγει να εκτεθεί σε κάτι τέτοιο επί δύο ώρες. Στη δική μου εκδοχή θέλησα μεν να δώσω στην Εκάβη την ευκαιρία να εκφράσει τον θρήνο της, αλλά οι γυναίκες έχουν διαφορετική εικόνα, φορούν τα καλά τους ρούχα, που είναι λερωμένα στην άκρη, γιατί το προηγούμενο βράδυ οι Τρώες γιόρταζαν, πιστεύοντας ότι είχαν νικήσει τους Έλληνες, την ώρα που ο Δούρειος Ίππος εισερχόταν στην πόλη τους. Βρισκόμαστε στο επόμενο πρωί...

Αναζητώντας την αλήθεια στην τραγωδία: Μια συζήτηση με την Anne Bogart

ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Επιπλέον, έπειτα από μια μεγάλη καταστροφή, οι άνθρωποι αρχίζουν αμέσως να προβληματίζονται για το πώς θα συνεχίσουν τη ζωή τους και επιστρατεύουν όλο το πνευματικό δυναμικό τους. Στις Τρωάδες θέλησα ακριβώς να δείξω πώς αυτές οι γυναίκες, οι μορφωμένες αριστοκράτισσες, θα προσπαθήσουν με τη μεγάλη ευφυΐα τους να βρουν διεξόδους, αλλά θα καταλήξουν σε άθλιες συνθήκες. Εκείνη τη στιγμή η Εκάβη κερδίζει το δικαίωμα να θρηνήσει.

Σύμφωνα με τον Lacan, ζούμε σε τρία επίπεδα: το πραγματικό, το συμβολικό και το φανταστικό. Το πραγματικό το αποφεύγουμε γιατί συνδέεται με τον θάνατο. Σε ακραίες περιστάσεις καλούμαστε να το αντιμετωπίσουμε. Ένα θεατρικό έργο πρέπει να ξεγυμνώνεται ως το πραγματικό, αλλά δεν μπορεί να έχει ως αφετηρία το πραγματικό, διότι αυτό είναι αφόρητο. Πώς μπορεί μια θεατρική τελετουργία να φτάσει στο σημείο του πραγματικού; Να το αγγίξει για μια στιγμή και να επιφέρει την κάθαρση; Πιστεύω πως οι Τρωάδες το πετυχαίνουν αυτό.

Η ελληνική λέξη θέατρο συνδέεται άμεσα με την έννοια του «βλέπω». Πίστευα παλαιότερα ότι το θέατρο είναι ο τόπος όπου το κοινό έρχεται για να «δει». Πρόσφατα, όμως, κατάλαβα ότι το θέατρο είναι ο τόπος όπου το κοινό έρχεται για να δει τους ηθοποιούς να «βλέπουν». Στις Τρωάδες αυτό το στοιχείο είναι έντονο. Η Εκάβη στρέφεται προς το κοινό και βλέπει την πόλη της, στρέφεται προς την Κασσάνδρα και βλέπει ότι έχει παραφρονήσει. Και όσα βλέπει την κάνουν να αλλάξει.

S.C.: Σε τέτοιες συνθήκες θα θέλαμε κανονικά να αποστρέψουμε το βλέμμα, όμως το θέατρο μας αναγκάζει να κρατήσουμε τα μάτια μας προσηλωμένα. Και να αντιμετωπίσουμε το πραγματικό.

Μπορείτε να ακούσετε ολόκληρη τη συζήτηση εδώ.

Φωτογραφίες: Beowulf Sheehan

Το «Πορτραίτο» στον 21ο Αιώνα: Με αφορμή τα video portraits του Robert Wilson

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΕΝΑ ΛΑΚΚΙΩΤΗ

ROBERT WILSON, Samson, 2007

Η ιστορία των παραδοσιακά γνωστών πλαστικών τεχνών (ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική), τόσο η πρόσφατη όσο και η απώτερη, αναπτύσσεται γύρω από δύο πόλους. Στον έναν πόλο τοποθετείται η δημιουργία εικόνας με άμεσα αναγνωρίσιμο θέμα (αφήγηση). Στην προκειμένη περίπτωση, η εικόνα είναι εύληπτη, εύκολα αντιληπτή, εύκολα «αναγνώσιμη» από τον θεατή. Τον άλλον πόλο τον καταλαμβάνει η αναίρεση της αναγκαιότητας για αναγνωρίσιμο θέμα, δηλαδή η αναίρεση της αφήγησης. Σε αυτή την περίπτωση, κυριαρχεί η έννοια της «αφαίρεσης», της απόρριψης δηλαδή όλων των αχρείαστων «πληροφοριών». Ο θεατής καλείται εξαρχής να απολαύσει τη σύνθεση των πρωταρχικών στοιχείων δημιουργίας κάθε εικόνας, δηλαδή τη σύνθεση σημείων, γραμμών, σχημάτων (δισδιάστατων ή τρισδιάστατων), χρωμάτων, τόνων, υφών.

Ως προς τη θεματογραφία, στη ζωγραφική και στη χαρακτική, κατά την περίοδο πριν από τον 20ό αιώνα, ήταν ευδιάκριτες τρεις κατηγορίες: η προσωπογραφία, η νεκρή φύση και το τοπίο. Υπήρχε, βέβαια, η δυνατότητα συνδυασμών, καθώς μέσα στο ίδιο πλαίσιο (αυτό του έργου), που ήταν κατά κανόνα ορθογώνιο, συχνά συνυπήρχαν και οι τρεις κατηγορίες.

Η αρχική επιλογή της κατηγορίας του θέματος καθόριζε και το σχήμα του πλαισίου. Λόγου χάριν:

– τοπίο: πλαγιασμένο (οριζόντιο) επίμηκες ορθογώνιο·

– πορτραίτο: όρθιο (κάθετο) ορθογώνιο, μη επίμηκες.

Κατά τον 20ό αιώνα, κυρίως δε κατά το πρώτο μισό του, μετά την αποδέσμευση από την «ακαδημαϊκή» αναγκαιότητα για αναγνωρίσιμο θέμα, επιβλήθηκε μια εξίσου «ακαδημαϊκού» χαρακτήρα συνθήκη, η οποία σχεδόν απαγόρευε την παραστατικότητα. Στα χρόνια όμως που ακολούθησαν, ίσως σε έναν αέναο κύκλο «δράσης-αντίδρασης», η παραστατικότητα (αναγνωρίσιμο θέμα) επέστρεψε.

Σε αυτήν τη σύγχρονη αναγκαιότητα για εικόνες με αναγνωρίσιμο θέμα εντάσσεται και γίνεται κατανοητή η δημιουργία video portraits από τον Robert Wilson, ο οποίος επαναδιαπραγματεύεται την έννοια του πορτραίτου ως εικαστικού είδους χρησιμοποιώντας όχι πλέον τα παραδοσιακά υλικά (χρώματα, πινέλα, καμβά, χαρτί, ξύλο), αλλά την ψηφιακή εικόνα σε οθόνη (video).

Όλα τα video portraits (60) που σκηνοθέτησε ο Robert Wilson από το 2004 έως το 2009 παρουσιάστηκαν στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, από τις 5 Απριλίου 2013 έως και τις 7 Ιουλίου 2013, υπό την επιμέλεια της Μαριλένας Καρρά. Τα συγκεκριμένα έργα προτείνουν ενδιαφέρουσες, πλαστικά καινοτόμες λύσεις, αλλά και ανατροπές «στερεότυπων» ιδεών. Οι εικόνες αναπτύσσονται σε επιμήκη ορθογώνια πλαίσια, άλλοτε οριζόντια και άλλοτε κάθετα. Επιτυγχάνεται επίσης σύζευξη και συνεργασία των τεχνών, καθώς η κάθε εικόνα, στην οποία η κίνηση είναι ανεπαίσθητη, συνυπάρχει με μία μουσική σύνθεση (αξιοποιούνται έργα του Bach, του Beethoven, του Τσαϊκόφσκι, του Nino Rota, του Lou Reed κ.ά.). Παράλληλα, αναγνωρίζεται η προσπάθεια για διάλογο ανάμεσα στη λογοτεχνία, τη μουσική, τη φωτογραφία και τον κινηματογράφο.

Οι video προσωπογραφίες του Robert Wilson είναι το αποτέλεσμα μιας χρονοβόρας διαδικασίας, στην οποία κυριαρχεί το στοιχείο της σκηνοθεσίας μορφών, χώρου, ήχου. Βέβαια, το στοιχείο αυτό, σε μιαν άλλη εκδοχή, το συναντούμε και παλαιότερα, στη ζωγραφική. Ενδεικτικά: α) ο Sandro Botticelli (1445–1510) τοποθετεί, στη Γέννηση της Αφροδίτης (1482–1485), τις μορφές (Αφροδίτη και θεότητες) μπροστά από ένα μη νατουραλιστικό («σκηνοθετημένο») αλλά παρ' όλα αυτά πειστικό τοπίο· β) ο Leonardo da Vinci (1452–1519), στο περίφημο ομώνυμο έργο του, συνδέει πλαστικά τη Μόνα Λίζα με ένα καθαρώς επινοημένο τοπίο, το οποίο βρίσκεται πίσω

Το «Πορτραίτο» στον 21ο Αιώνα: Με αφορμή τα video portraits του Robert Wilson

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΕΝΑ ΛΑΚΚΙΩΤΗ

ROBERT WILSON, Robert Downey Jr., 2004

της. Ανάλογες διαπιστώσεις γίνονται και στις δύο παραλλαγές της Παναγίας των Βράχων (τέλη 15ου – αρχές 16ου αιώνα) του da Vinci.
Επιστρέφοντας στις video προσωπογραφίες του Robert Wilson, είναι φανερό ότι κάποιες από αυτές σχολιάζουν, με εικαστικό τρόπο, γνωστά έργα ζωγραφικής του παρελθόντος. Έτσι, ο Robert Downey Jr παίζει τον ρόλο του «πτώματος» σε ένα video πορτραίτο, το οποίο παραπέμπει στο γνωστό έργο του Rembrandt (1606–1669) Μάθημα Ανατομίας του Δρος Τουλπ (1632): η αναπνοή του «πτώματος» είναι η μόνη παράδοξη και ταυτόχρονα σκωπτική παραφωνία, η οποία «σπάζει» την απόλυτη στατικότητα της εικόνας! Το πορτραίτο του χορευτή και χορογράφου Mikhail Baryshnikov υπενθυμίζει το μοτίβο «μαρτύριο του Αγίου Σεβαστιανού», το οποίο συχνά συναντάται στη δυτικοευρωπαϊκή ζωγραφική από τον 15ο έως και τον 17ο αιώνα.

Ως ένα πολυεπίπεδο σχόλιο σε γνωστές εικόνες του 20ού αιώνα λειτουργεί το πορτραίτο της Marianne Faithful, καθώς φέρνει στη μνήμη: α) έργα του αφηρημένου εξπρεσιονισμού (επίπεδες επιφάνειες μαύρου και κόκκινου χρώματος)· β) τη ζωγραφική του Γερμανού νεοεξπρεσιονιστή Georg Baselitz (1938–) (γνωστού για τις ανεστραμμένες ανθρώπινες μορφές του· γ) την κινηματογραφική ταινία του Robert Wiene (1873–1938) Το εργαστήριο του δρος Καλιγκάρι (1920), στην οποία οι ανθρώπινες μορφές δρουν σε έναν δισδιάστατο, εξπρεσιονιστικά ζωγραφισμένο χώρο, με έντονα γωνιώδη, αιχμηρά σχήματα.

Σε ένα όρθιο (κάθετο) επίμηκες ορθογώνιο πλαίσιο, μαύρου επίπεδου χρώματος, τοποθετεί ο Robert Wilson τη μορφή της Juliette Binoche: διακρίνονται μόνο το πρόσωπο και τα χέρια της. Η επάνω αριστερή γωνία, του αρχικού μεγάλου μαύρου ορθογωνίου, επικαλύπτεται από ένα πολύ μικρότερο, επίσης κάθετο και επίμηκες, λευκό ορθογώνιο. Μέσα σε αυτό το μικρό λευκό ορθογώνιο εκτυλίσσεται, παράλληλα με την παρουσία της Binoche στο μαύρο ορθογώνιο, μια ιστορία με ήρωες δύο ανθρώπινες μορφές (άνδρας και γυναίκα). Οι ανθρώπινες μορφές προβάλλουν ως μαύρα επίπεδα σχήματα πάνω σε έναν επίπεδο λευκό χώρο, δημιουργώντας έτσι ένα ιδιότυπο «θέατρο σκιών». Η διαγώνια σύνθεση του έργου κατευθύνει το βλέμμα του θεατή από την επάνω αριστερή γωνία του έργου, κλιμακωτά, στο «θέατρο σκιών», ακολούθως στο πρόσωπο της Binoche και τελικά στα χέρια της. Η μουσική επένδυση του πορτραίτου, σύνθεση του Nino Rota, όχι απλώς συνδιαλέγεται με την εικόνα, αλλά ταυτόχρονα επιτείνει τη δραματικότητά της.

Πορτραίτα πλασμάτων του ζωικού βασιλείου (κουκουβάγια, πάνθηρας, βάτραχος, κουνάβια) επίσης παρουσιάζει ο Robert Wilson. Στις διάφορες εκδοχές των video πορτραίτων της κουκουβάγιας είναι ενδιαφέρουσα η προσπάθεια να αποδοθεί η έννοια του χρόνου-χρονικής στιγμής (δηλαδή πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ) μέσω του χρώματος επίπεδων επαναλαμβανόμενων κύκλων, οι οποίοι βρίσκονται στον επίσης επίπεδο, πίσω από την κουκουβάγια, χώρο.

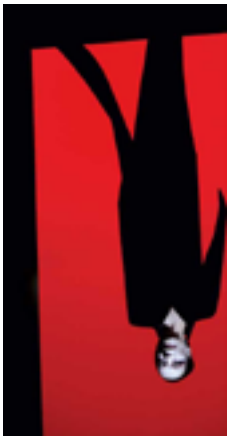
Robert Wilson, Mikhail Baryshnikov, 2004

Robert Wilson, Juliette Binoche, 2005

Robert Wilson, Kool (pantone orange), 2006

Robert Wilson, Marianne Faithfull, 2005

Το «Πορτραίτο» στον 21ο Αιώνα: Με αφορμή τα video portraits του Robert Wilson

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΕΝΑ ΛΑΚΚΙΩΤΗ

Το video πορτραίτο με τον τίτλο Samson, μια σύνθεση άσπρων και μαύρων κηλίδων που έχουν υφή (γούνινη), «αναγιγνώσκεται», από απόσταση, ως ένα έργο αφηρημένου εξπρεσιονισμού. Καθώς όμως ο θεατής ελκύεται από το θέαμα και πλησιάζει προς την εικόνα, βαθμηδόν διαπιστώνει ότι οι ελαφρά κινούμενες άσπρες και μαύρες κηλίδες ανήκουν σε ένα ομαδικό πορτραίτο κουναβιών!

Με χρηματοδότηση και υποστήριξη από το Ίδρυμα Ωνάση προέκυψαν τα video portraits του Sean Penn, της Juliette Binoche, αλλά και του βατράχου (Horned Frog). Είναι εντελώς νέες εκδοχές παλαιότερων έργων, οι οποίες παρουσιάστηκαν στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών σε πρώτη παγκόσμια προβολή.

Την ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αυτή έκθεση είχαν τη δυνατότητα να επισκεφθούν, υπό την καθοδήγηση της Μαριλένας Καρρά, τα μέλη του Συνδέσμου Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση, σε μια ειδικά καθορισμένη συνάντηση, την Πέμπτη 20 Ιουνίου.

Εικαστικοί δημιουργοί, αλλά και απλοί επισκέπτες, είχαν όλοι την ευκαιρία να προβληματιστούν, να γνωρίσουν τη λεπτή ειρωνεία, το σκωπτικό πνεύμα, αλλά κυρίως τις καινοτόμες εικαστικές λύσεις στο ζήτημα «σύγχρονο πορτραίτο», τις οποίες πρότεινε και υλοποίησε στις video προσωπογραφίες του ο Robert Wilson.

Η έκθεση-αφιέρωμα στον Robert Wilson ήταν, κατά γενική ομολογία, ένα πολύ σημαντικό εικαστικό γεγονός, το οποίο, ευτυχώς, παρακολουθήσαμε χωρίς να χρειαστεί να ταξιδέψουμε στο εξωτερικό!

(Η Έλενα Λακκιώτη είναι εικαστικός MA in Fine Art, Professional Doctorate in Fine Art, University of East London).

Όλες οι φωτογραφίες αποτελούν ευγενική παραχώρηση των RW Work Ltd. και Dissident Industries Inc.

Περισσότερες πληροφορίες: http://www.dissidentusa.com/robert-wilson/subjects/

Η Ελλάδα, η Κοινωνία των Εθνών και το ζήτημα του αφοπλισμού (1919–1934)

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΜΑΡΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΣ

Μανόλης Κούμας, Μικρά κράτη, συλλογική ασφάλεια, Κοινωνία των Εθνών: Η Ελλάδα και το ζήτημα του αφοπλισμού 1919–1934, Λευκωσία: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κύπρου, 335 σελ. ISBN 978-9963-700-24-0

Το έργο του διδάκτορα Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Μανόλη Κούμα, εξετάζει, αναλύει και μελετά τη στάση των ελληνικών κυβερνήσεων έναντι των πρωτοβουλιών που έλαβε η Κοινωνία των Εθνών, από την ίδρυσή της, το 1919–1920, έως τα μέσα της δεκαετίας του 1930, για την επίλυση του προβλήματος του αφοπλισμού.

Από την αρχή, ο συγγραφέας τονίζει τον ξεκάθαρο σκοπό της μελέτης αυτής, που δεν είναι άλλος από την καταγραφή και ανάλυση των ελληνικών θέσεων διά πρωτοβουλιών σε επίπεδο ολομέλειας της Κοινωνίας των Εθνών. Με τον τρόπο αυτόν, εδραιώνεται η νεώτερη πολιτική ιστορία της Ελλάδας σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής, διεθνών σχέσεων και διεθνούς ασφάλειας.

Αναμφίβολα, ο αφοπλισμός υπήρξε ένα από τα μεγαλύτερα ζητήματα που εκλήθη να αντιμετωπίσει η διεθνής κοινότητα μετά το τέλος του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Η αδυναμία του οργανισμού της Γενεύης να εξασφαλίσει μια κοινώς αποδεκτή λύση για το πρόβλημα των εξοπλισμών δεν ήταν άσχετη με την επιδείνωση του διεθνούς κλίματος στις αρχές της δεκαετίας του 1930. Όταν, τελικά, τον Οκτώβριο του 1933, κατέρρευσε η Συνδιάσκεψη του Αφοπλισμού, μια νέα παγκόσμια σύρραξη κατέστη, αν όχι αναπόφευκτη, οπωσδήποτε πιθανότερη από το πρόσφατο παρελθόν.

Κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, ο «αφοπλισμός» αποτελούσε έναν γενικό όρο ο οποίος κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα ενεργειών και αποφάσεων που σχετίζονταν με τους εξοπλισμούς: από την πλήρη εξάλειψη, την καταστροφή και την απαγόρευση έως τον περιορισμό, τη μείωση ή ακόμη και την ελεγχόμενη αύξηση των εξοπλισμών. Αν και μετά το τέλος του Μεγάλου Πολέμου ελήφθησαν σε διακρατικό επίπεδο σημαντικές αποφάσεις για τον έλεγχο και τον περιορισμό ορισμένων ειδών όπλων, την ευθύνη για τη σύνταξη και την εφαρμογή ενός σχεδίου που να καλύπτει όλους τους εξοπλισμούς όλων των κρατών την ανέλαβε η Κοινωνία των Εθνών, μείζων στόχος της οποίας ήταν η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης μέσω του συστήματος της «συλλογικής ασφάλειας». Οπωσδήποτε, η πρακτική επιβολής περιοριστικών μέτρων στους εξοπλισμούς των ηττημένων χωρών ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη αιώνες πριν από την ίδρυση της Κοινωνίας των Εθνών. Την επαύριον όμως του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, η διεθνής κοινότητα, μέσω της Κοινωνίας των Εθνών, απέβλεπε όχι μόνο στον «αναγκαστικό αφοπλισμό» των ηττημένων (κάτι που εκ των πραγμάτων είχε συμβεί), αλλά επιπλέον στον «οικειοθελή αφοπλισμό» των νικητών. Για τον λόγο αυτόν, από τις αρχές της δεκαετίας του 1920, η Κοινωνία των Εθνών ανέλαβε σειρά πρωτοβουλιών –διστακτικών στην αρχή, πιο φιλόδοξων στη συνέχεια–, αποκορύφωμα των οποίων αποτέλεσε η Συνδιάσκεψη του Αφοπλισμού, που πραγματοποιήθηκε από το 1932 έως το 1934 με τη συμμετοχή και κρατών που δεν μετείχαν στον οργανισμό της Γενεύης (ΗΠΑ, Σοβιετική Ένωση κ.λπ.).

Η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων έναντι των πρωτοβουλιών που έλαβε η Κοινωνία των Εθνών προς την κατεύθυνση του αφοπλισμού έχει προσελκύσει, ιδιαίτερα κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα αλλά και κατά τον 21ο, το έντονο ενδιαφέρον της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας, που επιδιώκει να αξιοποιήσει νέες πρωτοβουλίες αυτού του είδους και να δημιουργήσει πηγές αναφοράς, διεθνούς βιβλιογραφίας. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται στην αναβίωση του ενδιαφέροντος της ακαδημαϊκής κοινότητας μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και του Δεύτερου Πολέμου του Κόλπου για τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη λειτουργία ενός «πολυπολικού» (και όχι «διπολικού») συστήματος.

Διαμορφώνοντας εικόνα για το πόνημα, στην εισαγωγή του βιβλίου ο συγγραφέας εξετάζει τη γενικότερη στάση της Ελλάδας έναντι της οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας μετά το τέλος του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Παράλληλα, παρουσιάζει μια σύντομη εξέλιξη της ιστορίας των Διεθνών Σχέσεων στην ελληνική ιστοριογραφία. Καταγράφει παρατηρήσεις για τις έννοιες του «αφοπλισμού» και της «συλλογικής ασφάλειας» και αναλύει τη διασύνδεσή τους με τις αρχές που εισήγαγε στις διεθνείς σχέσεις η Κοινωνία των Εθνών.

Στο πρώτο κεφάλαιο, μελετάται η στάση των Αθηνών έναντι των προσπαθειών που κατέβαλε η Κοινωνία των Εθνών από το 1920 έως το 1925 για τον περιορισμό ή και τον έλεγχο των εξοπλισμών των διαφόρων κρατών. Στη χρονική αυτή συγκυρία, η Κοινωνία των Εθνών δεν απέβλεπε σε μια γενικότερη διευθέτηση του προβλήματος του αφοπλισμού, αλλά περιορίστηκε στην αποσπασματική εφαρμογή των διατάξεων

Η Ελλάδα, η Κοινωνία των Εθνών και το ζήτημα του αφοπλισμού (1919–1934)

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΜΑΡΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΣ

περί αφοπλισμού: μείωση των αμυντικών δαπανών, έλεγχο της εμπορίας όπλων, περιορισμό των ναυτικών και των στρατιωτικών εξοπλισμών. Έως το 1922, η Ελλάδα, λόγω της εμπλοκής της στη μικρασιατική εκστρατεία, δεν ήταν δυνατόν να δεχθεί οποιαδήποτε μείωση ή έλεγχο των εξοπλισμών της. Μετά το 1922–1923, όμως, όταν στη Γενεύη σημειώθηκαν οι πρώτες προσπάθειες για σύνδεση του αφοπλισμού με το ζήτημα της ασφάλειας, οι ελληνικές κυβερνήσεις τάχθηκαν καταρχήν υπέρ των σχεδίων της Κοινωνίας των Εθνών. Έχοντας όμως απολέσει μεγάλο μέρος του πολεμικού της υλικού κατά τη διάρκεια του ελληνοτουρκικού πολέμου και αντιμετωπίζοντας ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα ασφάλειας, η Αθήνα επέμενε στην ανάγκη κατοχύρωσης της διεθνούς ασφάλειας πριν από την εφαρμογή ενός γενικού αφοπλισμού. Στο σημείο αυτό, οι ελληνικές θέσεις ταυτίζονταν με τις γαλλικές, που επίσης προέτασσαν το δίπτυχο «ασφάλεια-αφοπλισμός» αντί του «αφοπλισμός-ασφάλεια», στο οποίο επέμενε το Βερολίνο. Το επεισόδιο της Κέρκυρας, στα τέλη του 1923, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ελληνικής πολιτικής, που παρέμεινε αμετάβλητη καθ' όλη τη διάρκεια των συζητήσεων για τον αφοπλισμό.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναλύει τη στάση της Ελλάδας κατά τα έτη 1925–1930, όταν συνεκλήθη στη Γενεύη προπαρασκευαστική επιτροπή με σκοπό την προετοιμασία διεθνούς συνδιάσκεψης που θα ήταν επιφορτισμένη με την κατάρτιση σχεδίου γενικού αφοπλισμού. Το διάστημα αυτό, η εντυπωσιακή βελτίωση του διεθνούς κλίματος, που ξεκίνησε με την υπογραφή των συμφωνιών του Λοκάρνο και κορυφώθηκε με τη σύναψη του συμφώνου Kellogg-Briand, δημιούργησε εύλογες προσδοκίες για θετική κατάληξη των συζητήσεων σχετικά με τον περιορισμό των εξοπλισμών. Την ίδια περίοδο, όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις (συμπεριλαμβανομένης και εκείνης υπό τον Θ. Πάγκαλο) ακολούθησαν την πολιτική των προγενέστερων κυβερνήσεων, που συνίστατο στην ανάγκη για επίτευξη της ασφάλειας προ της εφαρμογής αφοπλισμού.

Το τελευταίο κεφάλαιο εξετάζει τη στάση που τήρησε η Ελλάδα κατά τη διάρκεια των εργασιών της Συνδιάσκεψης του Αφοπλισμού. Την περίοδο αυτήν, η επιδείνωση του διεθνούς περιβάλλοντος κατέστησε πιο επιφυλακτικές τις επιμέρους χώρες έναντι των προσπαθειών για αφοπλισμό, ενώ ταυτόχρονα η αποτυχία της Κοινωνίας των Εθνών να αντιμετωπίσει την ιαπωνική επίθεση εναντίον της Κίνας κατέδειξε την αδυναμία του διεθνούς οργανισμού να προασπίσει αποτελεσματικά την ειρήνη. Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται τα σχέδια τα οποία υποβλήθηκαν από τις Μεγάλες Δυνάμεις προκειμένου να επέλθει μια συμφωνία στο ζήτημα του αφοπλισμού και τη στάση που τήρησαν οι ελληνικές (κυρίως αντιβενιζελικές) κυβερνήσεις. Σε όλες τις περιπτώσεις, η Αθήνα τάχθηκε υπέρ του δίπτυχου «ασφάλεια-αφοπλισμός», που όμως δεν μπορούσε εύκολα να γίνει αποδεκτό από τη Γερμανία και τις υπόλοιπες αναθεωρητικές δυνάμεις (ανάμεσά τους, και τη Βουλγαρία), που υιοθετούσαν την αρχή της «ισότητας των δικαιωμάτων» στους εξοπλισμούς. Έτσι, δίχως να παρεκκλίνουν από το δόγμα των ίσων αποστάσεων και της μη εμπλοκής στις υποθέσεις των Μεγάλων Δυνάμεων, που πρώτος είχε εφαρμόσει ο Ελευθέριος Βενιζέλος την περίοδο 1928–1932, οι αντιβενιζελικές κυβερνήσεις παρέμειναν, όχι πάντοτε δίχως δυσκολίες, προσηλωμένες στις γαλλικές θέσεις. Τελικά, η κατάρρευση της Συνδιάσκεψης του Αφοπλισμού και η αποχώρηση της Γερμανίας από την Κοινωνία των Εθνών στα τέλη του 1933, αν και δεν προκάλεσαν τη μεταστροφή της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, εντούτοις ενίσχυσαν την αποφασιστικότητα της ελληνικής ηγεσίας να στραφεί από τη διμερή στην πολυμερή διπλωματία και να μετάσχει στις διεργασίες για την υπογραφή του Βαλκανικού Συμφώνου δίχως τη συμμετοχή της Βουλγαρίας.

Έπειτα από μια συνολική αποτίμηση του έργου του Μανόλη Κούμα, θα μπορούσαμε να τονίσουμε πως το εξεταζόμενο πόνημά του αναφέρει πλήρως τους παράγοντες που καθόρισαν τη γενική πολιτική της Ελλάδας έναντι του ζητήματος του αφοπλισμού και, προφανώς, ένα μέρος της μετεξέλιξης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, αλλά και των παραγόντων που διαμορφώνουν τη σύγχρονη πολιτική επιστήμη των διεθνών και διατλαντικών σχέσεων όσο και της διεθνούς ασφάλειας.

Κατά τις αναφορές του συγγραφέα στο πόνημα αυτό, υιοθετείται η άποψη σύμφωνα με την οποία η κατάρρευση της Συνδιάσκεψης του Αφοπλισμού δεν ήταν αναπόφευκτη, αλλά οφειλόταν στα αντικρουόμενα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων και κυρίως στην ανεπαρκή πολιτική του Λονδίνου και της Ουάσινγκτον.

Εντέλει, η αδυναμία της Κοινωνίας των Εθνών να «πείσει» τις μικρές δυνάμεις ότι διέθετε τα μέσα για την κατοχύρωση της ασφάλειάς τους συνέβαλε και αυτή στην «απαξίωση» του διεθνούς οργανισμού, με αποτέλεσμα οι αδύναμες στρατιωτικά χώρες να στραφούν, όπως αποδεικνύει και η ελληνική περίπτωση, στο προπολεμικό σύστημα των συμμαχιών, αλλά αργότερα να αναγνωριστεί η ανάγκη για έναν και μόνο διεθνή οργανισμό (την ανάγκη δημιουργίας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών), ο οποίος θα διέπει τους πολλούς περιφερειακούς και βάσει του οποίου θα οριστούν πλαίσια, λειτουργίες, καθώς και συνεργασίες στη διεθνή κοινότητα και τις διεθνείς συμμαχίες, όπως αναφέρονται πλέον.

Το βιβλίο αυτό συνιστά μια σημαντική μελέτη. Πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά, καθώς αποτελεί μια πολύ ουσιαστική, ορθολογική και πραγματιστική ιστορική μελέτη αλλά και αξιολόγηση με όρους πολιτικής επιστήμης. Μελετητές και φοιτητές πανεπιστημιακών τμημάτων Ιστορίας, Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων θα εκπλαγούν από την πληρότητα ιστορικών δεδομένων που καθοδηγούν τον συγγραφέα αλλά και τον μελετητή να αποκτήσουν μια πλήρη εικόνα, πρακτικά ιστορική. Η εικόνα αυτή βοηθά στην πληρέστερη διαμόρφωση της τακτικής και στρατηγικής εικόνας της Ελλάδας κατά την περίοδο που ερευνά ο συγγραφέας. Έτσι, ακόμη και οι σπουδαστές στρατιωτικών σχολών, αλλά και τα σχετικά ινστιτούτα και ιδρύματα, πιστεύεται πως θα βοηθηθούν στο επιστημονικό και επαγγελματικό τους έργο και τη μόνιμη αναβάθμιση της κατάρτισής τους.

Ο δρ Κούμας είναι άξιος συγχαρητηρίων για την εξαίρετη εργασία του, καθώς και τις συνεργασίες του με τους έγκριτους επιστήμονες, ιστορικούς και ακαδημαϊκούς που αναφέρει στην αρχή του έργου του, οι οποίοι με τη σειρά τους διαμορφώνουν και καθοδηγούν. Εύχομαι το βιβλίο αυτό να τύχει της δέουσας προσοχής όλων των μελετητών.

(Ο δρ Μάριος Παναγιώτης Ευθυμιόπουλος είναι πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος του Ινστιτούτου Strategy International, επισκέπτης καθηγητής στο Κέντρο Υπερατλαντικών Σχέσεων SIAS, Πανεπιστήμιο Johns Hopkins, ΗΠΑ.)

Οι οίκοι αξιολόγησης και η οικονομική τους λειτουργία

ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ Ν. ΚΟΝΔΥΛΗ

Ε. Π. Μαστρομανώλης, Οίκοι Αξιολόγησης Εμπόρων και Χρηματοπιστωτικών Μέσων: Αποστολή, Ρύθμιση, Αστική Ευθύνη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 414+xvi σελ. ISBN 978-960-562-132-2

Πρόκειται για μια μονογραφία που διερευνά την οικονομική λειτουργία που επιτελούν οι οίκοι αξιολόγησης εμπόρων και χρηματοπιστωτικών μέσων («rating agencies», «agences de notation», «Ratingagenturen»), τη ρύθμισή τους και την αστική ευθύνη τους. Οι οίκοι αξιολόγησης πρόσφατα βρέθηκαν στο επίκεντρο του νομικού προβληματισμού ως συμπρωταγωνιστές και συνυπαίτιοι για τη δημιουργία της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης των ετών 2007–2008. Σύμφωνα με τις συνήθεις αιτιάσεις που διατυπώνονται εναντίον τους, οι οίκοι αξιολόγησης έχουν ίδιο συμφέρον στο περιεχόμενο των αξιολογήσεών τους, με αποτέλεσμα η κρίση τους να μην είναι αντικειμενική, την ίδια στιγμή που οι αξιολογήσεις είναι εξοπλισμένες με ρυθμιστικό βάρος που τις καθιστά ελκυστικές για εμπόρους, εκδότες και πιστωτικά ιδρύματα. Επίσης, σύμφωνα με τις αιτιάσεις, οι μεθοδολογίες τους είναι παρωχημένες και αναποτελεσματικές.

Η μονογραφία περιλαμβάνει πέντε κεφάλαια. Το πρώτο ασχολείται με την αποστολή των οίκων αξιολόγησης (στο εξής: ΟΑ), με το αντικείμενο της υπηρεσίας αξιολόγησης και με τις πρόσφατες εξελίξεις στην αγορά που ακριβώς δημιούργησαν την ανάγκη ρύθμισης της υπόστασης και της λειτουργίας τους. Το δεύτερο κεφάλαιο καλύπτει το ζήτημα της ρύθμισης των ΟΑ από τις έννομες τάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών, ενώ το τρίτο διερευνά τις νομολογιακές προσεγγίσεις των αμερικανικών και των γερμανικών δικαστηρίων αναφορικά με τους ΟΑ, και μάλιστα με την αστική ευθύνη τους. Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται μια σύγκριση μεταξύ, αφενός, της λειτουργίας των ελεγκτών και των οικονομικών αναλυτών και του κανονιστικού πλαισίου που τους διέπει, και, αφετέρου, της λειτουργίας και του κανονιστικού πλαισίου των ΟΑ. Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο θίγεται το θεμελιώδες ζήτημα της αστικής ευθύνης των ΟΑ υπό το πρίσμα του ενωσιακού και του ελληνικού δικαίου.

Το πρώτο κεφάλαιο της μονογραφίας τιτλοφορείται «Η αξιολόγηση εμπόρων και εκδοτών χρηματοπιστωτικών μέσων: οικονομική λειτουργία, συντεταγμένες, φορείς». Αρχικά καθίσταται σαφές ότι η υπηρεσία αξιολόγησης ανθεί συνήθως υπό συνθήκες πληροφοριακής ένδειας στην κεφαλαιαγορά, διότι τότε είναι που οι ΟΑ παρεμβαίνουν ως διαμεσολαβητές στην άρση του σχετικού πληροφοριακού κενού. Το εν λόγω κενό πρόσφατα έχει γίνει εντονότερο, εξαιτίας της αλλαγής του προτύπου της επιχειρηματικής χρηματοδότησης («αποδιαμεσολάβηση»/«disintermediation»), που συνήθως προσλαμβάνει τη μορφή της έκδοσης χρηματοπιστωτικών μέσων «σταθερού εισοδήματος». Πιο πρόσφατα, η τιτλοποίηση απαιτήσεων περιέπλεξε ακόμη περισσότερο τα πράγματα: καθώς τα χρηματοπιστωτικά μέσα που προέρχονται από τιτλοποίηση εξοφλούνται με βάση τις εισροές από τις τιτλοποιούμενες απαιτήσεις, επιτείνεται η ασυμμετρία πληροφόρησης, ιδίως όταν τα μέσα οικοδομούνται σε σειρές διαφορετικής εξοφλητικής προτεραιότητας («tranches»). Επειδή οι προοπτικές αθέτησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την κάθε σειρά είναι αδιαφανείς, οι υποψήφιοι επενδυτές έχουν την ανάγκη προσφυγής σε εξειδικευμένους φορείς (δηλαδή στους ΟΑ), οι οποίοι θα διακριβώσουν ποιος είναι ο πιστωτικός κίνδυνος κάθε σειράς.

Πάντως, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, κατά την επιτέλεση του έργου τους, ειδικότερα οι ΟΑ τελούν συνήθως σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς αμείβονται για τις υπηρεσίες τους απευθείας από τους αξιολογούμενους (βάσει της αρχής «ο εκδότης πληρώνει»/«issuer pays»). Επίσης, παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες προς τους εκδότες «διαρθρωμένων» χρηματοπιστωτικών μέσων τα οποία στη συνέχεια αξιολογούν οι ίδιοι.

Παρά τις επιμέρους διαφορές ανάμεσα στους ΟΑ, η υπηρεσία αξιολόγησης παρουσιάζει κάποια σταθερά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση είναι πρόβλεψη για το μέλλον, με χαρακτήρα εξόχως δυνητικό· συνδέεται με συγκεκριμένο χρονικό διάστημα αναφοράς, κατά τη διάρκεια του οποίου εκτιμάται ο πιστωτικός κίνδυνος· θεμελιώνεται αποκλειστικά σε στατιστικά στοιχεία του παρελθόντος· επαληθεύεται για την ορθότητά της πάντοτε εκ των υστέρων και, συχνά, χωρίς απόλυτη βεβαιότητα σχετικά με τις αιτίες επέλευσης του πιστωτικού κινδύνου· είναι θεματικά περιορισμένη και δεν υποκαθιστά τις επενδυτικές υπηρεσίες· καταρτίζεται στη βάση συστήματος κατάταξης των αξιολογούμενων (εμπόρων, εκδοτών, χρηματοπιστωτικών μέσων) σε αξιολογικές κατηγορίες, ξεχωριστές για κάθε ΟΑ· αποτελεί κρίση σχετική· λόγω της ρυθμιστικής και συναλλακτικής της βαρύτητας, αποτελεί de facto πληροφοριακό περιεχόμενο, υπερκείμενο των δεδομένων στα οποία στηρίζεται· είναι κρίση που εκφέρεται χωρίς υποχρεωτική διεξαγωγή νομικού και οικονομικού ελέγχου δεδομένων και στοιχείων που αφορούν τον αξιολογούμενο· θεμελιώνεται σε ποσοτικά αλλά και ελεύθερα εκτιμώμενα ποιοτικά δεδομένα και, ως εκ τούτου, έχει έντονα αξιολογική διάσταση· τέλος, αποτελεί έναν από τους όρους που θα πρέπει να συνεκτιμήσουν ο υποψήφιος αντισυμβαλλόμενος προτού συμβληθεί με τον αξιολογούμενο έμπορο και ο υποψήφιος επενδυτής προτού αποκτήσει χρηματοπιστωτικά μέσα που αξιολογήθηκαν ή που προέρχονται από αξιολογηθέντες εκδότες. Τα

Οι οίκοι αξιολόγησης και η οικονομική τους λειτουργία

ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ Ν. ΚΟΝΔΥΛΗ

προεκτεθέντα χαρακτηριστικά αποκαλύπτουν τους εγγενείς περιορισμούς των αξιολογήσεων. Όμως, στο συναλλακτικό πεδίο τούς αποδίδεται νόημα «σταθεράς», καθώς εντάσσονται σε συμβατικούς όρους πολλές φορές, επίσης, εκλαμβάνονται στην πράξη ως αλάνθαστο και αποκλειστικό κριτήριο με βάση το οποίο κρίνεται το εύλογο της σύναψης μιας συναλλαγής ή της επένδυσης στα αξιολογούμενα χρηματοπιστωτικά μέσα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της μονογραφίας, με τίτλο «Οίκοι αξιολόγησης και ρύθμιση στις έννομες τάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΗΠΑ» (σελ. 65–126), εκτίθεται το σύστημα ρύθμισης των ΟΑ στις έννομες τάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών.

Οι κανόνες θετικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης συστηματοποιούνται σε τρεις διαδοχικούς Κανονισμούς (CRAI, CRAII, CRAIII), οι δύο τελευταίοι από τους οποίους αποτελούν τροποποιήσεις του πρώτου. Λιγότερο τολμηρός στη σύλληψη και στις επιδιώξεις του από ό,τι ενδεχομένως θα αναμενόταν, ο CRAI παρά ταύτα ακολούθησε κατά πόδας τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση και προβλέπει τις κυριότερες υποχρεώσεις οργάνωσης και λειτουργίας των ΟΑ, που παρέχουν τα εχέγγυα της τεχνικής και ουσιαστικής αρτιότητας των αξιολογήσεων. Από την άλλη πλευρά, προστατεύεται η ανταγωνιστική καινοτομία των ΟΑ, καθώς τόσο η ουσία των αξιολογήσεων όσο και η μεθοδολογία κάθε ΟΑ ρητώς παραμένουν εκτός πεδίου ρύθμισης. Με την έννοια αυτήν, ο CRAI έχει χαρακτήρα εξόχως διαδικαστικό. Είναι όμως και μεταβατικός ο χαρακτήρας του CRAI, διότι πολλές από τις ειδικότερες υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους ΟΑ απομονώνονται σε Παραρτήματα, η τροποποίηση των οποίων είναι ευχερέστερη. Επίσης, η αντιμετώπιση θεμελιωδών ζητημάτων όπως η αναμόρφωση του παρόντος τρόπου χρηματοδότησης των ΟΑ («ο εκδότης πληρώνει») μετατίθεται για το απώτερο μέλλον.

Ο CRAI κινείται κατά βάση προς δύο κατευθύνσεις: αφενός, προς την κατεύθυνση της πρόβλεψης προϋποθέσεων υπό τις οποίες οι αξιολογήσεις ενός ΟΑ θα αναπτύσσουν ρυθμιστικό βάρος εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (προϋποθέσεις για την υπόσταση του ΟΑ) και, αφετέρου, προς την πρόβλεψη των παραμέτρων λειτουργίας του ΟΑ. Στις πρώτες ανήκει η υποχρεωτική εγγραφή στο Μητρώο ΟΑ έπειτα από έγκριση της εθνικής αρχής κεφαλαιαγοράς του τόπου εγκατάστασης του ΟΑ. Σημαντικότερη και περισσότερο πρακτική, από την άποψη αυτήν, είναι και η εισαγωγή δύο διαδικασιών «δεύτερης ταχύτητας», οι οποίες απευθύνονται σε ΟΑ που είναι εγκατεστημένοι εκτός της Ένωσης. Πρόκειται για την «προσυπογραφή» των αξιολογήσεων (που είναι κατάλληλη όπου αυτές έχουν «συστημική σπουδαιότητα» για την οικονομία ενός ή περισσότερων κρατών-μελών, αλλά εξαρτάται από τη συνδρομή αντικειμενικού λόγου για τον οποίο είναι απαραίτητη η χρήση αυτών των εξωχώριων αξιολογήσεων στην Ένωση) και την «πιστοποίηση βάσει ισοδυναμίας» μη ενωσιακών ΟΑ (που είναι καταλληλότερη για χρήση εντός της Ένωσης αξιολογήσεων που προέρχονται από μη ενωσιακούς ΟΑ μικρότερου βεληνεκούς).

Από την άλλη πλευρά, κρίσιμη είναι η ρύθμιση των παραμέτρων της εσωτερικής λειτουργίας των ήδη εγγεγραμμένων στο Μητρώο ΟΑ, που αφορούν τις αρχές μεθοδολογίας τις οποίες ακολουθούν οι ΟΑ (αυστηρότητα, συστηματικότητα, συνέχεια, τακτική επικύρωση), τη διαχείριση των καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων (στο επίπεδο του ΟΑ και στο ατομικό επίπεδο των αναλυτών που καταρτίζουν τις αξιολογήσεις, με πρόληψη και καταστολή, με ολοσχερή απαγόρευση κατάρτισης των αξιολογήσεων ή με λήψη κατάλληλων μέτρων για την άρση των δυσμενών συνεπειών που ανακύπτουν από τη σύγκρουση) και, τέλος, την εταιρική διακυβέρνηση των ΟΑ (με τον ορισμό ανεξάρτητων μελών διοίκησης, τη λειτουργία εντός των ΟΑ ανεξάρτητων μονάδων συμμόρφωσης και επανεξέτασης κ.λπ.). Με τον CRAII στην ΕΑΚΑΑ απονέμεται κεντρική αρμοδιότητα για την εγγραφή, εποπτεία και παρακολούθηση της λειτουργίας των ΟΑ στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην ίδια αρχή δίνονται επίσης ευρύτερες εξουσίες έρευνας, επιτόπιας επιθεώρησης και καταστολής.

Αντίθετα, ο προσφάτως υιοθετηθείς CRAIII αναπτύσσει περισσότερο «δομική» εμβέλεια. Κατά πρώτον, συντελεί στη ρυθμιστική απαγκίστρωση της αγοράς από τις αξιολογήσεις και προβλέπει την υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων ειδικών επενδυτών να μη βασίζονται αποκλειστικά ή μηχανιστικά στις αξιολογήσεις των ΟΑ. Δεύτερον, ο CRAIII προβλέπει τη σε τακτά διαστήματα υποχρεωτική εναλλαγή των ΟΑ από τους αξιολογούμενους και την προσφυγή στις υπηρεσίες τουλάχιστον δύο ΟΑ ταυτόχρονα, συντελώντας στην ενδυνάμωση του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά. Τέλος, για πρώτη φορά γίνεται αναφορά στις προϋποθέσεις θεμελίωσης αστικής ευθύνης των ΟΑ έναντι των αξιολογούμενων και των επενδυτών.

Το τρίτο κεφάλαιο της μονογραφίας, με τίτλο «Οι οίκοι αξιολόγησης ενώπιον των δικαστηρίων», ασχολείται με τη νομολογία των αμερικανικών και των γερμανικών δικαστηρίων γύρω από τη φύση και το αντικείμενο της αξιολόγησης, αλλά και την υπόσταση και την αστική ευθύνη των ΟΑ. Ειδικότερα τα δικαστήρια των ΗΠΑ θεμελιώνουν τις αποφάσεις τους περί της αστικής ευθύνης των ΟΑ εκκινώντας από προσεγγίσεις κατά τις οποίες οι αξιολογήσεις συνιστούν εκδήλωση του καταρχήν μη υποκείμενου σε περιορισμούς και συνταγματικά κατοχυρωμένου ατομικού δικαιώματος της ελευθερίας του λόγου. Ήδη όμως στις πρόσφατες εξελίξεις εγγράφεται πλέον μια τάση ελέγχου της συμπεριφοράς των ΟΑ και καταλογισμού αστικής ευθύνης σε αυτούς, ενώ το σύννομο της δραστηριοποίησής τους χαράσσεται με βάση τις επιταγές του δικαίου της κεφαλαιαγοράς και των αδικοπρακτικών κανόνων.

Αντίθετα, η γερμανική νομολογία δεν έχει μέχρι στιγμής αντιμετωπίσει αυτό καθεαυτό το ζήτημα της αστικής ευθύνης των ΟΑ έναντι των επενδυτών. Έχει όμως αποφανθεί περί του υποκειμενικού χαρακτήρα των αξιολογήσεων και έχει τοποθετηθεί γύρω από το εύλογο και το δικαιολογημένο της θεμελίωσης των επενδυτικών αποφάσεων στην κρίση των ΟΑ. Στο μέτρο που το τελευταίο ερώτημα απαντάται θετικά, πληρούται ταυτόχρονα και μία από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη θεμελίωση της αδικοπρακτικής ευθύνης των ΟΑ (η αιτιώδης συνάφεια). Ενδιαφέρον, από την ιδιωτικοδιεθνολογική πλευρά, παρουσιάζουν και πρόσφατες γερμανικές αποφάσεις οι οποίες αναγνωρίζουν τη δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων σε αγωγές κατά αλλοδαπών ΟΑ με βάση την ύπαρξη περιουσίας των τελευταίων και τη συνδρομή επαρκούς δεσμού της διαφοράς με τη Γερμανία.

Η αξιολόγηση είναι σημαντική, συχνά απαραίτητη, παράμετρος για τη διαμόρφωση των επενδυτικών αποφάσεων και, ως εκ τούτου, μια ελαττωματική αξιολόγηση πληροί την προϋπόθεση της «ουσιώδους» («material») ανακρίβειας ή παράλειψης ανακοίνωσης, την οποία αξιώνουν οι αμερικανικοί ομοσπονδιακοί κανόνες κεφαλαιαγοράς.

Οι οίκοι αξιολόγησης και η οικονομική τους λειτουργία

ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ Ν. ΚΟΝΔΥΛΗ

Ευθύνη των ΟΑ από τις διατάξεις του αμερικανικού ομοσπονδιακού δικαίου της κεφαλαιαγοράς είναι δυνατόν να θεμελιωθεί σε δύο νομικές βάσεις: είτε στο άρθρο 11 της Securities Act 1933 (ευθύνη από το ενημερωτικό δελτίο) είτε στο άρθρο 10(b) της Securities and Exchange Act 1934 και στον εκτελεστικό κανόνα 10(b)-5 (χειραγώγηση αγοράς). Η πρώτη νομική βάση αφορά αξιολογήσεις κινητών αξιών που διατίθενται στην πρωτογενή αγορά (συνήθως στο πλαίσιο δημόσιων προσφορών), ενώ η δεύτερη, αξιολογήσεις κινητών αξιών που διατίθενται και στην πρωτογενή, συχνότερα όμως στη δευτερογενή, αγορά.

Η επισκόπηση της νομολογίας των αμερικανικών δικαστηρίων αποκαλύπτει στην πράξη ότι περισσότερες πιθανότητες ευόδωσης έχουν οι αξιώσεις οι οποίες θεμελιώνονται στους πολιτειακούς αδικοπρακτικούς κανόνες, και μάλιστα σε αυτούς που αφορούν την ειδική επαγγελματική ευθύνη. Εξέχουσα θέση στην προβληματική έχει το άρθρο 552 της «Δεύτερης Κωδικοποίησης των Κανόνων περί Αδικοπραξιών» («Second Restatement of Torts»). Πρόκειται για έναν κανόνα με τον οποίο θεμελιώνεται η (αδικοπρακτική) ευθύνη επαγγελματιών που παρέχουν έναντι ανταλλάγματος πληροφορίες με σκοπό την καθοδήγηση γνωστού σε αυτούς κύκλου προσώπων, όταν οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι «ουσιωδώς» ανακριβείς, ασκούν επιρροή στους αποδέκτες τους και συνδέονται αιτιωδώς με την πρόκληση ζημίας σε αυτούς. Σε αντίθεση με τους ομοσπονδιακούς κανόνες κεφαλαιαγοράς, για τη θεμελίωση της ευθύνης του άρθρου 552, αρκεί απλή αμέλεια του επαγγελματία. Το κυριότερο αποδεικτικό εμπόδιο που συναντούν οι ενάγοντες επενδυτές μάλλον αφορά τη στοιχειοθέτηση της ένταξής τους στον κρίσιμο κύκλο προσώπων προς τα οποία απευθύνεται η καθοδήγηση και οι πληροφορίες του επαγγελματία (=αξιολογήσεις του ΟΑ), και στη συνέχεια η ανασύσταση του αιτιώδους συνδέσμου ανάμεσα στην ελαττωματική πληροφορία (=αξιολόγηση) και στην περιουσιακή ζημία τους. Η νομολογία που κρίνει επί διαφορών ΟΑ και επενδυτών συχνά παραπέμπει σε προηγούμενα που αφορούν την ευθύνη των ελεγκτών. Το ζήτημα εξετάζεται διεξοδικότερα στο τέταρτο κεφάλαιο της μονογραφίας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο της μονογραφίας, με τίτλο «Οίκοι αξιολόγησης και άλλοι πυλωροί: ελεγκτές, οικονομικοί αναλυτές», επιχειρείται σύγκριση της λειτουργίας άλλων επαγγελματιών που επίσης χαρακτηρίζονται ως «πυλωροί» (ελεγκτών, οικονομικών αναλυτών) και του νομικού καθεστώτος που τους διέπει, με τη λειτουργία και το νομικό καθεστώς των ΟΑ. Καθώς οι «πυλωροί» αυτοί έχουν διαγράψει μακροχρόνια πορεία και το ισχύον για αυτούς κανονιστικό πλαίσιο είναι παλαιότερο, η συγκριτική προσέγγιση είναι δυνατόν να συντελέσει στην πλήρωση κενών της ρύθμισης των ΟΑ. Χαρακτηριστικά ζητήματα που έχουν αντιμετωπιστεί προκειμένου για τους άλλους «πυλωρούς» είναι, για παράδειγμα, η παραμετροποίηση των υπηρεσιών τους ενόψει του εκάστοτε ειδικού αντικειμένου τους και των συναλλακτικών αναγκών των αποδεκτών τους, και η έκταση της τριτενέργειας των υποχρεώσεων που οι «πυλωροί» αυτοί καταρχήν αναλαμβάνουν απέναντι στους αντισυμβαλλόμενούς τους και σε απώτερους αποδέκτες των υπηρεσιών τους.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της μελέτης (σελ. 231–307) εκτίθεται το πλαίσιο της αστικής ευθύνης των ΟΑ στην ενωσιακή και στην ελληνική έννομη τάξη. Η ανάλυση που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο αυτό αφορά την αστική ευθύνη των ΟΑ τόσο έναντι των αξιολογούμενων (είτε απορρέει από αξιολόγηση «με εντολή»/«solicited rating» είτε από αξιολόγηση «χωρίς εντολή»/«unsolicited rating») όσο και έναντι των απώτερων αποδεκτών των υπηρεσιών αξιολόγησης και «χρηστών» των ορισμάτων της (συνήθως επενδυτών στην πρωτογενή και στη δευτερογενή αγορά). Ερωτάται, ως πρόκριμα, κατά πόσον η θέση σε λειτουργία του ρυθμιστικού πλαισίου για τους ΟΑ (CRAI, CRAII, CRAIII) καθιστά την παράλληλη ενεργοποίηση ενός συστήματος αστικής ευθύνης τους άνευ αντικειμένου. Κατά την άποψή μας, ρύθμιση και αστική ευθύνη προασπίζουν διαφορετικά έννομα συμφέροντα (το δημόσιο συμφέρον από τη λειτουργία διαφανούς κεφαλαιαγοράς, η πρώτη τα ιδιωτικά συμφέροντα των επενδυτών που υπέστησαν βλάβη στην περιουσιακή τους σφαίρα από ελαττωματικές αξιολογήσεις, η δεύτερη). Περαιτέρω, τα ιδιωτικά συμφέροντα προασπίζονται αποτελεσματικότερα και περισσότερο έγκαιρα κυρίως με την καταστολή, και μάλιστα αυτήν που ενεργοποιείται με ιδιωτική πρωτοβουλία.

Η νομική βάση της ευθύνης του ΟΑ έναντι του αξιολογούμενου ποικίλλει ανάλογα με το αν η αξιολόγηση ανατέθηκε ή όχι από τον αξιολογούμενο στον ΟΑ (αξιολόγηση «με εντολή», αξιολόγηση «χωρίς εντολή»). Στην αξιολόγηση «με εντολή», η υποχρέωση που αναλαμβάνει ο ΟΑ έναντι του αξιολογούμενου αφορά τον σχηματισμό ιδίας άποψης περί του πιστωτικού κινδύνου με βάση πληροφοριακό υλικό, η ακρίβεια και η πληρότητα του οποίου κείνται εκτός της δικής τους σφαίρας επιρροής, ώστε να μην είναι σε θέση να εγγυηθεί την ακρίβεια και την πληρότητα της κρίσης του. Επίσης, κάθε ΟΑ εφαρμόζει δική του μεθοδολογία, και η αξιολόγηση συνιστά κρίση με χαρακτήρα πρόβλεψης, κρίση σχετική, κρίση ποιοτική, τέλος δε κρίση δυσχερώς επαληθεύσιμη όσον αφορά το περιεχόμενό της. Με βάση τα προαναφερθέντα, δικαιολογείται η στέγαση της συμβατικής σχέσης ΟΑ και αξιολογούμενου στον γενικότερο τύπο της σύμβασης ανεξάρτητων υπηρεσιών μάλλον, παρά στον τύπο της σύμβασης έργου. Όταν μια αξιολόγηση καταρτίζεται «χωρίς εντολή», πρέπει να γίνει δεκτή η εφαρμογή των διατάξεων του Αστικού Κώδικα περί διοίκησης αλλοτρίων. Ειδικότερα, θα συντρέχει τις περισσότερες φορές γνήσια διοίκηση αλλοτρίων, καθώς θα υπάρχει, εκ μέρους του ΟΑ, συνείδηση και πρόθεση της διαχείρισης μιας υπόθεσης του ΟΑ ως αλλοτρίας. Αν όμως στοιχειοθετείται μη γνήσια διοίκηση αλλοτρίων, θα γεννώνται αδικοπρακτικές αξιώσεις του αξιολογούμενου κατά του ΟΑ, που μάλιστα θα συρρέουν με τις αξιώσεις από τη διοίκηση αλλοτρίων.

Με το άρθρο 35α του CRA III τίθεται για πρώτη φορά στο προσκήνιο, έστω και με κάποιες ελλείψεις, το ζήτημα της ρύθμισης της αστικής ευθύνης των ΟΑ. Το άρθρο 35α προβλέπει ρητά, ως lex specialis, αστική ευθύνη των ΟΑ και ως παράνομες τις μορφές παραβατικής συμπεριφοράς που απαριθμούνται στο Παράρτημα III του CRAI, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Ιδιαίτερη σημασία φαίνεται να έχουν οι παραβάσεις εκείνες που έχουν άμεση επίπτωση στα επενδυτικά συμφέροντα, όπως για παράδειγμα όσες αφορούν την προσεκτική ανάλυση των πληροφοριών που έχει στη διάθεσή του ο ΟΑ για την κατάρτιση της αξιολόγησης, τη χρήση μεθοδολογιών αυστηρών, συστηματικών και σύγχρονων, υποκείμενων σε επανεξέταση με βάση την ιστορική εμπειρία και σε επαναξιολόγηση, και την απαγόρευση κατάρτισης αξιολογήσεων νέων τύπων χρηματοπιστωτικών μέσων που διακρίνονται από πολύπλοκη δομή ή ελλιπή πληροφοριακή θεμελίωση. Όσες μορφές παραβατικής συμπεριφοράς δεν περιλαμβάνονται στην απαρίθμηση του Παραρτήματος III θα γεννούν αδικοπρακτική ευθύνη μόνον εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της 914 ΑΚ. Ο απαιτούμενος βαθμός υπαιτιότητας για τη θεμελίωση της ευθύνης του άρθρου 35α (δόλος ή βαρειά αμέλεια) είναι συμβατός με τους περιορισμούς που είναι εγγενείς σε κάθε κατάρτιση αξιολόγησης. Άλλα ζητήματα, όμως, όπως η αιτιώδης συνάφεια, το συντρέχον πταίσμα, η ευθύνη περισσότερων κ.λπ. θα επιλυθούν με βάση το εκάστοτε εφαρμοστέο δίκαιο. Πάντως, κατά ρητή πρόβλεψη του άρθρου 35α, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του, η επενδυτική ζημία (και όχι μόνο η θετική ζημία) αποκαθίσταται στο σύνολό της. Τέλος, σε αντίθεση με το σχέδιο του CRAIII, η εγκυρότητα των απαλλακτικών της ευθύνης ρητρών (=disclaimers), οι οποίες πάντως πρέπει να είναι εύλογες κατά περιεχόμενο και αναλογικές προς τον επιδιωκόμενο από αυτές σκοπό, κρίνεται με βάση το εκάστοτε εφαρμοστέο δίκαιο.

Οι οίκοι αξιολόγησης και η οικονομική τους λειτουργία

ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ Ν. ΚΟΝΔΥΛΗ

Η δεύτερη κατά σειρά ειδική μορφή ex lege ευθύνης προβλέπεται από τις διατάξεις που διέπουν την κατάρτιση ενημερωτικού δελτίου στο πλαίσιο δημόσιας προσφοράς κινητών αξιών στην πρωτογενή αγορά ή εισαγωγής τους για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά (άρθρο 25 ν. 3401/2005). Στην περίπτωση των ΟΑ, η στοιχειοθέτηση της ευθύνης από το ενημερωτικό δελτίο εξαρτάται από τη σύνταξη από αυτούς διακριτού τμήματος του δελτίου, υπό τον όρο ότι θα γίνεται σαφής η ταυτότητά τους και θα προσδιορίζεται το τμήμα για το οποίο αναλαμβάνεται η ευθύνη από αυτούς. Σε όσες όμως περιπτώσεις η αξιολόγηση δεν αποτελεί διακριτό τμήμα του δελτίου, παρά γίνεται απλή αναφορά σε αυτήν, ή δεν απαιτείται καν η κατάρτιση δελτίου (για παράδειγμα, στην ιδιωτική τοποθέτηση, προκειμένου για προσφορά κινητών αξιών προς «ειδικούς» επενδυτές κ.ο.κ.), ευθύνη θα συντρέχει είτε με βάση το άρθρο 35α CRAIII είτε με βάση τη γενική διάταξη της 914 ΑΚ.

Τελευταία νομική βάση των επενδυτικών αξιώσεων μπορεί να αποτελέσει η 914 ΑΚ, ιδιαίτερα όσων αρρύθμιστων περιπτώσεων δεν καλύπτονται από το πραγματικό του 35α CRAIII ή του άρθρου 25 ν. 3401/2005. Η διάταξη αυτή είναι κατάλληλη ιδιαίτερα για επενδυτικές ζημίες που προκαλούνται από συναλλαγές σε κινητές αξίες στη δευτερογενή αγορά. Από δογματική άποψη, ορθότερη είναι η αναζήτηση του παρανόμου στην παράλειψη του ΟΑ να λάβει, κατά την κατάρτιση και τη δημοσιοποίηση μιας αξιολόγησης, προστατευτικά μέτρα υπέρ των επενδυτών. Η πρόνοια αυτή του ΟΑ επιβάλλεται εξαιτίας της βαρομετρικής σημασίας των αξιολογήσεων, της ευρείας χρήσης τους σε συμβατικούς όρους και της συχνής ρυθμιστικής αναφοράς σε αυτές. Επιβάλλεται, πάντως, συστολή των περιστάσεων στις οποίες στοιχειοθετείται παράνομο, άλλως είναι δυνατόν να επεκταθεί αλόγιστα το πεδίο της αστικής ευθύνης των ΟΑ. Ενδεικτικά, περιστάσεις που δικαιολογούν τη συνδρομή του παρανόμου ως προϋπόθεσης της 914 ΑΚ είναι η παράλειψη συνεκτίμησης από ΟΑ σημαντικών, διαρκών και μη αναστρέψιμων αλλαγών στη συναλλακτική θέση και στη χρηματοοικονομική δομή ενός αξιολογούμενου με προφανείς επιπτώσεις στην πιστοληπτική του ικανότητα· η παράλειψη κλιμάκωσης της έρευνας του ΟΑ μετά τον εντοπισμό από αυτόν ανακριβειών, ασυνεπειών ή αντιφάσεων του πρωτογενούς πραγματικού υλικού στο οποίο βασίζεται η αξιολόγηση· στην παράλειψη έγκαιρης δημόσιας ανακοίνωσης, ως ad hoc πληροφορίας, κάθε σημαντικής απόκλισης στην αξιολογική κατάταξη εκδότη χρηματοπιστωτικών μέσων ανάμεσα σε δύο διαφορετικά, αλλά ευλόγως γειτνιάζοντα χρονικά σημεία· τέλος, η κατάρτιση αξιολόγησης χωρίς να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες τις οποίες ήταν γνωστό ήδη κατά το χρόνο κατάρτισης ότι θα εξυπηρετήσει η αξιολόγηση. Νομικά ζητήματα αναφύονται επιπλέον από τη συνομολόγηση ρητρών αποποίησης της ευθύνης των ΟΑ (που πλέον ελέγχεται ρητά και από το 35α του CRAIII, πάντως με παραπομπή στις διατάξεις του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου), όπως επίσης και από την ευθύνη περισσοτέρων, που θα διέπεται από την 926 ΑΚ. Εξελίξεις, τέλος, προμηνύονται με βάση πρόσφατη γερμανική νομολογία, η οποία αναγνωρίζει δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων και σε όσες διαφορές εναγόμενοι είναι ΟΑ εγκατεστημένοι εκτός Γερμανίας, και δη στις ΗΠΑ.

(Η Ιωάννα Ν. Κονδύλη είναι επίκουρη καθηγήτρια Αστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.)